

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

7 mei 2002

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

ROUWHULDE

ACTUALITEITSDEBAT VOORGENOMEN WIJZIGINGEN AAN HET KIESSTELSEL EN DE KIES-
WETGEVING

Inhoud

Nr. 46

Dinsdag 7 mei 2002

Berichten van verhindering	1
Rouwhulde	1
Mededeling van de voorzitter	2
Actualiteitsdebat	
Actualiteitsdebat over de voorgenomen wijzigingen aan het kiesstelsel en de kieswetgeving, Sprekers : de heren Eric Van Rompuy, Bruno Tobback, Luc Van den Brande, André Denys en Francis Vermeiren, mevrouw Mieke Van Hecke, de heren Joris Van Hauthem, Herman Lauwers, Dirk Holemans, Kris Van Dijck en Jan Loones, minister Bert AnCIAUX, minister Paul Van Grembergen en minister-president Patrick Dewael	2
Motie van aanbeveling	31
Regeling van de werkzaamheden	31

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.17 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Louis Bril, Herman De Reuse, Jan Laurys, Johan Weyts : gezondheidsredenen ;

Wilfried Aers, Hilde De Lobel, Pieter Huybrechts, Mark Van der Poorten, Jan Van Duppen, Trees Merckx-Van Goey, Christian Verougstraete, Miel Verrijken : buitenslands ;

Anne-Marie Baeke : ambtsverplichtingen ;

Patricia Ceysens, Veerle Declercq, Margriet Hermans : familieverplichtingen.

ROUWHULDE

De voorzitter : Dames en heren, op 29 april overleed de gewezen volksvertegenwoordiger de heer Alfons Laridon op zesenzeventigjarige leeftijd. De heer Laridon was van opleiding licentiaat in de economie en begon zijn loopbaan als studiemeester en leraar in het rijksonderwijs. Dat onderwijs zou als een rode draad door heel zijn carrière lopen. Een groot deel van zijn politieke carrière was dan ook gewijd aan de verdediging van 'zijn' openbaar onderwijs, zoals het gemeenschapsonderwijs toen heette. Hij klom op tot studieprefect en inspecteur van het middelbaar en normaal onderwijs. In 1964 zette hij zijn eerste passen in de politiek, aanvankelijk als gemeenteraadslid en vanaf 1970 als schepen van Onderwijs voor de Socialistische Partij. In 1982 deed hij een gooi naar het burgemeesterschap maar haalde het ondanks 4.526 voorkeurstemmen net niet.

Als volksvertegenwoordiger voor het kiesarrondissement Oostende-Veurne-Diksmuide werd hij lid van de Cultuurraad en de Vlaamse Raad, van 7 december 1971 tot 24 november 1991. Hij was lid van de commissies voor Onderwijs, voor Taalwetgeving, voor Buitenlands Beleid en voor Samenwerking. In het Bureau was hij tweede ondervoorzitter van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van juni 1977 tot april 1979. Hij was secretaris van de Cultuurraad en de Vlaamse Raad van 24 april 1979 tot 18 oktober 1988. Hij werd in 1985 benoemd tot Commandeur in de Leopoldsorde. Hij was voorzitter van de commissie voor Onderwijs van 1982 tot 1990. In 1990 nam hij ontslag uit de SP als gevolg van een meningsverschil over de toekomst van het gemeenschapsonderwijs.

De heer Laridon hekelde het verdwijnen van de partijgebonden pers en zag met lede ogen het ontstaan van minder partijgebonden kranten aan. Namens de hele parlementaire gemeenschap wil ik aan de familie van de heer Laridon onze rouwbevestiging overmaken in deze voor hen moeilijke en beproevende periode.

Op zondag 5 mei overleed mevrouw Rika De Backer. Zij stond tijdens haar ministeriële loopbaan symbool voor de Nederlandse cultuurgemeenschap. Na de Grieks-Latijnse humaniora behaalde ze in 1944 een licentiaatsdiploma moderne geschiedenis. Na de Tweede Wereldoorlog werkte ze bij de Katholieke Arbeidersvrouwen en propageerde ze het vrouwenstemrecht. In 1968 deed mevrouw De Backer haar intrede in de lokale politiek. Ze werd in 1970 ondervoorzitter van de toenmalige CVP-afdeling te Antwerpen. Op 31 maart 1971 deed ze na het overlijden van de heer Leemans haar intrede in de senaat. Ook na de verkiezingen in september van datzelfde jaar bleef mevrouw De Backer in de hoge vergadering zetelen, zij het als gecoöpteerd senator.

Ze profileerde zich voornamelijk rond de thema's van vrouwenproblemen en cultuur. Het zijn trouwens thema's die ze door heel haar politieke carrière vurig zou blijven verdedigen. Ze was ook verslaggeefster bij het opstellen van het Cultuurpact. Op 25 april 1974 werd ze voor de eerste keer minister van Vlaamse Aangelegenheden in het kabinet Tindemans I en meteen ook de eerste voorzitter van het ministerieel comité van Vlaamse Aangelegenheden, de voorloper van de huidige Vlaamse regering. Bij de oprichting van de gemeenschaps- en gewestregering in 1979 werd mevrouw De Backer minister van Nederlandse Gemeenschapszaken en voorzitter van de eerste Vlaamse deelregering in de regeringen Martens I, II en III.

Voorzitter

Ze legde de basis voor een Vlaams cultuurbeleid, gericht op democratisering en bouwde dat tussen 1974 en 1980 in de Vlaamse cultuurraad systematisch uit.

Een van haar belangrijkste realisaties was duidelijk het bibliotheekdecreet van 19 juni 1978. Het gaf een belangrijke stimulans aan de democratisering van de leescultuur. Bovendien leverde de Cultuurraad met dat decreet een bijzondere inspanning om tot een ontzuid bibliotheekwezen te komen. Ze legde eveneens de basis voor de uitbouw van een eigen Vlaamse culturele infrastructuur. Ook de toenemende aandacht voor het tot dan toe verwaarloosde Vlaamse culturele patrimonium is mede haar verdienste.

Na haar ministerschap bleef mevrouw De Backer gemeenteraadslid en senator tot 1984, waarna ze naar het Europees Parlement overstapte, een mandaat dat ze tot 1989 bekleedde.

Mevrouw De Backer werd 79. Met haar verdwijnt een opvallende figuur van onze cultuurgemeenschap.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter : Beste collega's, de tragische gebeurtenissen die zich gisterenavond in Nederland hebben afgespeeld, zijn ronduit weezinwekkend. De moord op de heer Pim Fortuyn is niet alleen een laffe daad, maar is daarnaast nefast voor de maatschappij, de politiek en ons democratisch bestel.

In een democratische samenleving moet er ruimte zijn voor discussie, voor het naast elkaar bestaan van verschillende visies en ideeën. We hoeven het daarbij niet allemaal met elkaar eens te zijn, maar men moet wel iedereen het recht laten om zijn of haar ideeën te formuleren. Niemand heeft het recht om geschillen of visies te bekampen met geweld. Wat gisteren is gebeurd, is totaal onaanvaardbaar. Het is niet alleen een aanslag op de persoon van de heer Fortuyn, maar ook een aanslag op alles waar de democratie voor staat.

We leven mee met de heer Fortuyn, met zijn nabestaanden en met heel Nederland. Mag ik u allemaal om één minuut stilte verzoeken uit respect voor de

overledenen ? (*De vergadering neemt één minuut stilte in acht.*)

ACTUALITEITSDEBAT**Actualiteitsdebat over de voorgenomen wijzigingen aan het kiesstelsel en de kieswetgeving**

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de voorgenomen wijzigingen aan het kiesstelsel en de kieswetgeving.

De bespreking is geopend.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, collega's, vorige week hebben de meerderheidspartijen en de Vlaamse regering hier in dit Vlaams Parlement het debat geweigerd over het nieuw institutioneel project voor Vlaanderen. Zij hadden daarbij de schaamteloosheid om in hoorzittingen de heren Moureaux en Deprez als onze strategische adviseurs te vragen. In dat klimaat werd het debat over de institutionele toekomst van Vlaanderen in het parlement weggeveegd.

Nagenoeg op hetzelfde ogenblik, meer bepaald in de nacht van 25 april, trokken de minister-president en de minister vice-president 'sans gêne' naar de Lambermontresidentie om daar aan electorale selfservice te gaan doen. Daar ging men een zogenaamde grondige hervorming van de instelling bespreken. Het ging daarbij om een zogenaamde politieke vernieuwing. Ik verwijs hiervoor naar de titel van het betreffende document van de premier. De vernieuwing zou enerzijds de inspraak van de burger vergroten, anderzijds zou een definitieve aanpassing van de instellingen aan de federale staat worden doorgevoerd. Aangezien zowel de minister-president als de minister vice-president daar aanwezig waren, hebben zij voor de hele Vlaamse regering gesproken.

Het resultaat is ronduit beschamend. Het gaat hier om een stembusakkoord. Iedereen weet wel dat paars-groen in de volgende legislatuur zal aanblijven. Het Lambermontakkoord was eigenlijk een stembusakkoord, waarbij men één jaar voor de verkiezingen, zonder overleg met de oppositie en

Van Rompuy

zonder een voorafgaandelijk parlementair debat, heeft gepoogd om de kieswetgeving aan de eigen noden aan te passen. Daarom willen wij als grootste fractie in dit parlement mee de democratie gestalte geven en de regering interpellieren in dit actualiteitsdebat.

De Vlaamse belangen zijn geschaad door dit akkoord. Er werd uitgegaan van een verkiezingsmodel, waarbij populisme en mediabekendheid bepalend zijn voor het aanduiden van de verkozenen. De zogenaamde provinciale kieskringen, die de meerderheid ook in het Vlaams Parlement wil doorvoeren, zullen de kloof met de burger niet verkleinen, integendeel. We zullen moeten vechten voor ons mandaat in kieskringen van anderhalf miljoen inwoners. Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven zullen zelfs twee miljoen kiezers tellen. Hoe kan men die bereiken zonder de massamedia? Het politieke debat en de verkiezingen worden een gevecht tussen vedetten in de media waardoor de vierde macht, de media, nog een grotere greep zal krijgen op het politieke gebeuren.

Tijdens een conferentie van Politeia vorige vrijdag over politieke massacommunicatie, hebben sociologen gezegd dat de inzet van de politici om dossiers zo nauwkeurig mogelijk te volgen, minder de moeite loont dan het indienen van een merkwaardig wetsvoorstel, een boude uitspraak, een ludieke actie of het deelnemen aan spel- en praatprogramma's.

De voorzitter van dit parlement, de heer De Batse-lier, heeft een merkwaardige 1 mei-toespraak gehouden. Hij zei dat het in de politiek minder dan ooit om politieke ideeën gaat, maar meer dan ooit om personen en machtsposities. Politieke kopstukken verglijden zo almaar meer tot mediafiguren, en dat is niet goed voor de democratie. De burger kan zijn parlements- lid alleen nog kennen via de massamedia en de vervreemding zal alleen maar toenemen. De macht van de kopstukken die dat in functie van zichzelf hebben onderhandeld, wordt almaar groter. De uitvoerende macht ziet haar positie door deze hervorming versterkt.

Als ook de band met het lokale mandaat zal worden doorgeknipt, rest het modale parlements- lid enkel nog het stuntsen om zich bij anderhalf tot twee miljoen kiezers kenbaar te maken. Vermits de lijststem wordt gehalveerd, betekent dit dat we moeten worden verkozen met voorkeurstemmen. De personifiëring van de politiek en de eigen profi-

lering zullen bepalen of we in dit parlement al dan niet kunnen functioneren.

Welk soort parlements- lid willen we? Hebben de uitvoerende macht, de minister-president en de regering bepaald welk soort parlements- lid hier in de toekomst moet functioneren? Wie zal nog het anonieme, vuile werk willen doen in de commissies van het parlement? De Van Quickenbornes en de Deckers worden de politici van morgen. Men zal moeten stuntsen om zich voor anderhalf tot twee miljoen kiezers via de kijkcijfers te kunnen profileren.

In de wandelgangen van dit parlement heb ik nog vrijwel niemand gehoord die voorstander is van het systeem. Dit parlement staat niet op zijn strepen. De uitvoerende macht en de kopstukken bepalen welk soort parlement ze tot stand brengen en hoe het profiel van de verkozenen moet zijn. Ze maken dat de macht van de media en de kopstukken nog zal toenemen.

Mijnheer de voorzitter, dit parlement moet op zijn strepen staan. Ook u hebt in een toespraak gezegd dat de democratie niet is gediend met electorale systemen waarin enkel nog de tenoren de politiek kunnen bepalen via de massamedia. Premier Verhofstadt had het vroeger in zijn Burgermanifesten over kleinere kieskringen om de politiek dichterbij de burger te brengen. Hij stelde twee systemen voor: een proportioneel systeem en een waarin met meerderheden kan worden gewerkt.

Zijn voorstel wordt nu helemaal verlaten. Nu wordt gepleit voor grotere kieskringen waarin kopstukken zullen bepalen hoe de partij zal scoren. Die kopstukken roepen zichzelf uit tot onvervangbaren. Minister Stevaert en de minister-president hebben hier al eens verklaard dat ze aan alle verkiezingen moeten deelnemen. Het systeem van de opvolgers werd eerst afgeschaft, maar wordt nu opnieuw ingevoerd. Dat gebeurt omdat de kopstukken hun mandaten toch niet zullen opnemen, maar zich zullen laten vervangen. Hetzelfde gebeurt bij de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester: er wordt in een 'running mate' voorzien zodat degenen die rechtstreeks wordt verkozen zich kan laten vervangen. Op die manier wordt zijn macht gecontinueerd en worden de kopstukken hoe langer hoe meer onvervangbare figuren. Politieke partijen worden hierdoor steeds afhankelijker van één persoon.

Collega's van Spirit, in de VU&ID is deze trend duidelijk merkbaar. Als een partij op de duur afhankelijk wordt van één persoon die de partijlijn

Van Rompuy

bepaalt, dan is er niet langer sprake van een politieke partij, enkel nog van figuren. Politieke partijen met een ideologie, met opvattingen en met ideeën die geënt zijn op de samenleving, vormen de basis van de democratie. Als we afstappen van dit model en het louter nog met personen moeten doen, dan wijzigt de natuur van ons politiek systeem. CD&V is fundamenteel tegen de nieuwe trend.

Minister-president Dewael en minister Stevaert zullen volgend jaar federale lijsten trekken. Ze zeggen dat zomaar, zonder complexen. De minister-president deelt mee dat hij de Kamerlijst zal trekken in Limburg. Minister Stevaert vertelt dat hij hetzelfde zal doen met de Senaatslijst en dat hij zal kandideren voor de Kamer. Hij zegt er op voorhand al bij dat hij zich zal laten vervangen, net als hij deed in Hasselt. Mijnheer Tobback, ik zie u lachen, maar dit gaat over kiezersbedrog. De democratie wordt louter georganiseerd in functie van persoonlijke electorale belangen. Het kiessysteem wordt belachelijk gemaakt.

Mijnheer de minister-president, u bent naar Nederland geweest. U bent er gaan vertellen dat wij nog over een systeem beschikken dat dicht bij de kiezer staat. In Nederland is er één nationale kieskring en bestaat er dus een gevecht tussen kopstukken. De parlementsleden hebben niet langer echte contacten met de burger. De verkiezingen gebeuren tussen de lijsttrekkers. Het nieuwe voorstel voor ons land gaat dezelfde richting uit. Er wordt immers niet geopteerd voor de kleinere kieskringen waarover Verhofstadt het vroeger had, maar voor grotere. Bijgevolg zal de kloof tussen de burger en politiek enkel nog worden overbrugd via de massamedia en via profilering. De hardwerkende parlementair die dikwijls saai werk moet doen, die regionaal is ingebed, die zijn carrière van onderuit moet opbouwen zoals wij allemaal zijn begonnen, zal worden weggeveegd door BV's die in zijn plaats komen en die in provinciale kieskringen heel makkelijk de stempercentages zullen halen. Het politiek systeem draait steeds minder om beleid en steeds meer om personen. Het zijn personen die bepalen wat zal gebeuren, niet de ideologie.

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, de heer Van Rompuy richtte zich tot mij in verband met de grootte van de kiesomschrijving. Ik wil toch even verduidelijken dat ik al jarenlang

werk in een provinciale kiesomschrijving. De vraag is of zo'n provinciale kieskring te groot is om nog contact te hebben met de kiezer. Ik denk van niet.

Mijnheer Van Rompuy, u moet de zaken juist voorstellen. Het zal niet uitsluitend een provinciale kiesomschrijving zijn. Het wordt een combinatie van enerzijds een Vlaamse en anderzijds een provinciale kiesomschrijving. Ik ben het met u eens dat met alleen een nationale kiesomschrijving het risico bestaat voor vervreemding van de kiezer. Met een te lokaal denken echter riskeren parlementsleden terecht te komen in het nimby-syndroom. Daardoor wordt het op bepaalde momenten heel moeilijk nog te redeneren en handelen vanuit het algemeen belang. Bij een mix van beide komen we noch in het ene noch in het andere systeem terecht.

U zegt dat de ministers Stevaert en Verhofstadt en ikzelf handelen uit zuiver partijbelang. Tijdens de vorige verkiezingen heeft uw partij de heer Dehaene als boegbeeld naar voren geschoven. Hij was lijsttrekker van de Senaat. Waar is hij vandaag nog politiek actief ? Enkel en alleen in Vilvoorde. Hij heeft zijn honderdduizenden kiezers bedankt voor de moeite. Hij is uit de Senaat vertrokken met niet echt een lofrede voor de slagkracht van die parlementaire instelling. Hij gaf daarmee duidelijk aan dat de Senaat moest worden hervormd.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de minister-president, u bent begonnen als lijsttrekker, als minister van Cultuur. U had meteen toegang tot de massamedia. Veel parlementsleden hier zijn echter gestart op het lokale vlak. Ze hebben via contacten met de burgers hun loopbaan moeten opbouwen. Dit systeem betekent dat men uiteindelijk volksvertegenwoordiger wordt als gevolg van directe contacten met de burger en dat de verkiezingen verlopen via confrontaties van programma's en ideeën. De heer Geysels heeft trouwens altijd gezegd dat de inzet van verkiezingen ideeën en ideologieën zijn.

Met de provinciale lijsttrekkers zal een modaal parlements lid dat geen toegang heeft tot de massamedia, niet meer aan de bak komen. Het wordt een strijd tussen personen. We zien dat nu al. De deur wordt daarmee wagenwijd opengezet voor populisme en profilering. Wat in Nederland is gebeurd, moet ons aanzetten tot bezinning. De strijd tussen kopstukken is er totaal ontspoord. De werking van onze parlementaire democratie is een teer kas-

Van Rompuy

plantje. We moeten het koesteren en behoeden voor ondoordacht en gevaarlijk populisme.

Bij de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester zal om de zes jaar een electorale superman worden verkozen. Er bestaat echter geen enkele zekerheid dat die een meerderheid zal hebben in de gemeenteraad. Dit is geen garantie voor een beter bestuurlijk bestuur, wat toch de bedoeling is van een rechtstreekse verkiezing. Politicologen zoals professoren Deschouwer en Ackaert zijn ronduit negatief over de plannen van de Vlaamse regering. CD&V levert de helft van de burgemeesters in Vlaanderen. Toch wordt niet met ons gesproken over de invoering van de rechtstreekse verkiezing. De meerderheid vindt het overbodig om aan de grootste fractie in dit parlement die dominant is in de uitvoerende colleges op gemeentelijk vlak, haar mening te vragen. Er wordt een systeem gelanceerd waarbij volgens de politicologen enkel de personencultus wordt bevorderd zonder dat er wordt gezorgd voor een beter bestuur. Dat is mijn kritiek ten gronde.

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer Van Rompuy, uw laatste opmerking snijdt geen hout. Het principe van de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester is opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord. Het wordt nog eens uitdrukkelijk bevestigd in het aanvullende akkoord.

Dit betekent dat het Vlaams Parlement over dit onderwerp heeft gediscussieerd en dat een meerderheid haar fiat heeft verleend aan dit idee. Wanneer het principe wordt uitgewerkt via het ontwerp van gemeentedecreet, dan krijgen de commissie en de plenaire vergadering alle kansen om de voor- en nadelen op te sommen.

Wat voor mij van belang is, is dat de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester een versterking inhoudt van de lokale democratie. Na de tweede ronde van de Franse presidentsverkiezingen van vorige zondag moet ik enigszins glimlachen met alle kritieken die ik door academici en politicologen de afgelopen dagen en weken heb horen ventileren. De rechtstreekse verkiezing mag inderdaad niet de bedoeling hebben om een soort superman of supervrouw te verkiezen. Ze dient wel om een grotere democratische legitimiteit te geven aan degenen die op het lokale vlak het beste bekend is in

de ogen van de publieke opinie en bij de kiezers en burgers.

Mijnheer Van Rompuy, ik wil het tot slot ook nog even hebben over wat u de massamedia noemt. In Vlaanderen zijn er niet alleen nationale maar ook provinciale en regionale zenders. U maakt een karikatuur van de realiteit als u stelt dat door op te komen in een provinciale kieskring, de kandidaat gedoemd is om te mislukken als hij de massamedia niet achter zich heeft. Ik kan u heel wat voorbeelden geven uit alle mogelijke democratische en zelfs niet-democratische fracties waarbij politici aan de bak zijn gekomen in de lokale en regionale pers.

Provinciale kiesomschrijvingen hebben voor- en nadelen. Ik heb echter nooit iets meer ondemocratisch gevonden dan de grillen van de apparentering. Met dat systeem kan iemand in een bepaalde provincie aan de verkiezingen deelnemen en een goed partij- en persoonlijk resultaat boeken. Door de grillen van de apparentering kan hij echter uit de boot vallen. Iemand van een andere lijst in dezelfde provincie die een minder goede score behaalt, kan zodoende toch verkozen raken. Zoiets vervult de burger met onbegrip. Men moet ook oog hebben voor dat soort onfatsoenlijke zaken.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de minister-president, dan moet de apparentering worden afgeschaft. In het compromis dat u hebt onderhandeld, blijft eigenaardig genoeg de apparentering op vraag van de Franstaligen wel bestaan tussen Brussel-Halle-Vilvoorde en Nijvel. Dat is mijn punt. Er wordt een kiessysteem ontwikkeld op basis van persoonlijke en partijbelangen. Zo'n kiessysteem één jaar voor de verkiezingen als selfservice hantieren, is onbegrijpelijk en ondemocratisch. Ik hoop dat het Vlaams Parlement een vuist zal maken. Om de provinciale kieskringen door te voeren, is er een tweederdemeerderheid nodig in het Vlaams Parlement. Wijzelf zijn tegen. Ook het Vlaams Blok zou er geen voorstander van zijn. Dit betekent dat die meerderheid hier niet aanwezig is.

Ik heb niet enkel contact met de gewone burger maar ook met de parlementsleden in dit huis. Ze weten dat dit systeem voor hen dodelijk zal zijn. Ze beseffen dat ze op hun handen door de Wetstraat zullen moeten kruipen om bekend te raken en op te kunnen tegen de BV's. Het gewone, anonieme parlementair werk zal op de achtergrond raken.

Van Rompuy

Mijnheer Tobback, u moet niet met het vingertje staan wijzen. Indien u een andere naam zou hebben, had men u waarschijnlijk nooit verkozen. (*Rumoer*)

U had eigenlijk ook aan de basis moeten starten. (*Rumoer*)

U lacht me nu uit maar u bent zelf een product van dat systeem.

De heer Bruno Tobback : Mijnheer Van Rompuy, u hebt een enorm probleem. Ik deed teken naar de voorzitter van dit parlement over wie er iets zou zeggen namens de VLD-fractie. Ik was dus niet naar u aan het wijzen met mijn vingertje. Ik was de voorzitter aan het informeren. Als u, telkens als er hier iets gebeurt, op een achterdochtige, rancuneuze, conservatieve en grove manier zult reageren tijdens een debat, dan zou het misschien verstandig zijn even voor vijf minuten de tribune te verlaten. U kunt dan eens rustig ademen, tot tien tellen en vervolgens opnieuw de tribune bestijgen om met fundamentele argumenten voor de dag te komen. Nu hebt u hier al vanalles verkondigd dat eigenlijk vooral politici interesseert. Dat is logisch, want kiessystemen interesseren natuurlijk op de eerste plaats politici. Ik denk niet dat er buiten de parlementen vandaag veel mensen wakker liggen van het kiessysteem.

De heer Eric Van Rompuy : Dat denken wij ook niet. Laat het systeem dus gewoon zoals het nu is.

De heer Bruno Tobback : Mijnheer Van Rompuy, ik heb u vandaag al horen fulmineren over de mediamaatschappij, de massamedia en het contact met de burger. Die zaken hebben met het kiessysteem fundamenteel niets te maken, maar wel met de manier waarop iemand aan politiek wil doen. U hebt hier al verschillende keren voorafspiegelingen gemaakt van carrières van individuele politici, van wat voor politicus iemand zal zijn, van het soort politicus dat iemand zal moeten zijn en van wat iemand zal moeten doen om politieke carrière te maken.

Laat ons eerlijk zijn. Hoe iemand politieke carrière maakt, hangt vooral van hemzelf en van de omstandigheden af. Hoe iemand carrière maakt, zou ook moeten afhangen van wat de kiezers willen en niet van het kiessysteem. Het zal dus aan de kiezers zijn om te beslissen of ze stemmen voor mensen die ernstig bezig zijn, voor mensen die contact hebben met de burgers, voor mensen die luisteren

naar de burgers of voor mensen die op de handen door de Wetstraat lopen. Wij beslissen daar niet over. De kiezer beslist daarover.

Mijnheer Van Rompuy, stop met het maken van voorafspiegelingen. Laat het debat niet verwateren tot een debat over politici en hun carrières.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Tobback, dat is de essentie. Wij hebben niet gevraagd dat er op Lambermont op 26 april 2002 tot 8 uur 's morgens zou worden gepraat over de hertekening van de kieskringen. We hebben niet gevraagd om Leuven bij Brussel-Halle-Vilvoorde te voegen.

De heer Bruno Tobback : Ik heb de heer Dehaene zeer duidelijk horen roepen om een hervorming van de Senaat.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Tobback, wij vragen dit systeem niet. U bent blijkbaar concreet. Wel, het eerste voorstel van decreet dat ik in het Vlaams Parlement heb gezien, was een voorstel van uw partij om in West-Vlaanderen een provinciale kieskring tot stand te brengen. Het arrondissement van de heer Vande Lanotte was blijkbaar te klein.

Wij vragen geen wijziging van het kiessysteem. U bent daarmee bezig. De burger ligt daar echter niet van wakker. U probeert het systeem te wijzigen, zodat u electoraal sterker kunt staan. Dit is een stembusakkoord. Er zijn afspraken over gemaakt tussen de meerderheidspartijen. De bedoeling is hun electorale positie te versterken. Het zal uiteindelijk wel de kiezer zijn die beslist.

Mijnheer Tobback, iemand die stemmen wil halen, moet naambekendheid genieten. U wordt niet bekend bij 2 miljoen kiezers door heel lokaal bezig te zijn en tegelijkertijd hier werk te verrichten. Om bij zoveel kiezers bekend te worden, hebt u de massamedia nodig en dat baart mij zorgen. We evolveren naar verkozenen die hoe langer hoe meer van die massamedia afhankelijk zijn voor hun verkiezing. Dat zal in een bepaald type van parlement uitmonden en van dat type parlement zijn wij geen voorstander.

Over de kleinere partijen schrijft premier Verhofstadt in zijn Burgermanifest : 'Wanneer kleine partijen kunnen doorstoten tot in het parlement, worden de maatschappelijke noden of verlangens sneller zichtbaar.' Hij spreekt over de rijke schakering die er in een parlement moet zijn. Wij zien nu dat er kiesdrempels worden ingevoerd. Is de partij van de heer Geysels haar geschiedenis vergeten ? Die

Van Rompuy

partij is ook begonnen met één verkozene in Antwerpen. Vervolgens is ze met de heer Dierickx in het parlement gekomen. In de toekomst zullen die kleinere partijen geen toegang meer hebben tot het parlement. Dat een partij zoals Spirit daaraan meewerkt, vind ik onbegrijpelijk.

Ik zal citeren wat ik zaterdag heb gelezen over minister Anciaux en minister Van Grembergen. Ik citeer uit de uitspraken van de heer De Gucht over Spirit : 'De Spirit-verkozenen staan samen in een schuilhokje, en buiten regent het. De vraag is wie zich als eerste in de regen waagt om naar de villa, 500 meter verder, te gaan waar het licht schijnt en de stoof brandt.' De heer De Gucht leidt een meerderheidspartij. En over de ministers van een andere meerderheidspartij zegt hij dat het drenkelingen zijn, wanhopig op zoek naar onderdak. De ministers Anciaux en Van Grembergen weten dat de heren Dewael en Stevaert een villa hebben waar ze zich kunnen verwarmen.

De ministers Anciaux en Van Grembergen hebben de kiesdrempels aanvaard. Die kiesdrempels zijn echter een hefboom om hen te dwingen af te zien van een eigen deelname aan de verkiezingen. Ze aanvaarden een lokmiddel dat ertoe zal leiden dat hun eigen partij zal leeglopen. Zo stimuleren ze een aantal verkozenen om vroeger dan anders over te stappen naar andere partijen. De meerderheidspartij Spirit laat zich beledigen door de heer De Gucht. Spirit aanvaardt dat allemaal. *(Opmerkingen bij de Spirit-verkozenen)*

We zullen dat zien, als er wordt gestemd. In elk geval is Spirit het slachtoffer van de politieke evolutie van een democratie naar een emocratie. De heer Anciaux is daar een exponent van. Het draait niet meer om politieke partijen. Hij zegt dat hij net zo goed kan aansluiten bij de VLD als bij de sp.a. Dat maakt volgens hem niet veel verschil uit. Spirit is de gevangene van de profileringsdrang van een persoon, die geen politieke wortels meer heeft.

Ik heb schrik voor die evolutie, mijnheer Tobback. De voorzitter van de sp.a heeft dat in zijn 1-meitoespraak ook gezegd. Hij zei dat de democratie meer en meer een zaak wordt van kopstukken en minder en minder van ideeën en beleidsvisies. Deze verglijding is volop bezig.

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback : Ik herinner me dat het eerste voorbeeld van die verglijding in Vlaanderen berust in de persoon van de heer Leo Tindemans.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : De heer Tindemans heeft daar ten dele ook de prijs voor betaald. De dag dat hij 1 miljoen voorkeurstemmen heeft behaald, heb ik met hem gesproken. Ik was toen de eerste opvolger. *(Opmerking van de heer Jos Geyssels)*

Vijftwintig jaar geleden had ik al 70.000 voorkeurstemmen. Ik ben niet gefrustreerd. Ik had toen meer voorkeurstemmen dan u ooit zult behalen op dat soort van lijsten. *(Rumoer)*

U spreekt over frustraties. U wekt de indruk dat CD&V schrik heeft van verkiezingen. CD&V kan veel stemmen halen. Wees gerust : u zult er nog van opkijken. Persoonlijke profilering is echter gevaarlijk. De democratie mag niet worden opgehangen aan kopstukken. Wat in Nederland is gebeurd, moet tot nadenken stemmen. Het mag niet enkel gaan over personen ; het moet ook gaan over ideeën.

Vanuit Vlaams standpunt is deze hervorming onaanvaardbaar. U onderhandelt over de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde. U haalt dat niet en het kost ons bovendien twee zetels. Brussel-Halle-Vilvoorde wordt niet gesplitst en Leuven wordt er bijgevoegd. Door interne berekeningen zullen wij in Vlaams-Brabant twee zetels verliezen.

Zo wordt er door de Vlaamse regering onderhandeld. De PS en de partij van Louis Michel scoren driemaal, zonder enige tegenprestatie te moeten leveren : het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde wordt niet gesplitst, er komt een paritaire Senaat en Brussel wordt een volwaardig derde gewest met constitutieve autonomie. Hiertegen hadden wij ons nochtans altijd verzet. Men onderhandelt en verliest driemaal zonder enige tegeneis. U hebt al onderhandelingen gevoerd over Lambermont, het tijdskrediet, de Spoorwegen en Wezembeek-Oppem. Dat nog steeds niet in de praktijk is omgezet. Onze belangen worden niet langer verdedigd.

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Mijnheer de voorzitter, ik heb de kritiek van CD&V gelezen en het verlies

Anciaux

nagerekend. Tot op heden heb ik geen cijfers gevonden die het verlies van twee zetels bevestigen. Een horizontale splitsing binnen de provincie tot stand brengen is geen slechte zaak. Op dit ogenblik is de situatie in de provincie 17/17. We zouden naar een situatie evolueren met één zetel verschil, maar de zetel in Brussel-Halle-Vilvoorde zou door apparentering de laatste zetel van de provincie zijn. De laatste zetel die wordt toegekend aan de provincie wordt eigenlijk aan Ecolo in Brussel toegekend. De zetels zijn allemaal verdeeld in Brussel, bijgevolg gaat de zetel naar Nijvel. Maar ook daar zijn alle zetels toegekend. Ecolo heeft via apparentering geen zetel in Leuven. Om die reden is de laatste zetel naar VU&ID in Leuven gegaan. Diezelfde zetel wordt in het nieuwe systeem omgebogen en gaat naar de Franstaligen.

Dit is evenwel geen structureel gegeven of benadeling. Omwille van de apparentering in 1999 is er toevallig een zetel naar de Franstaligen gegaan. Als men een verticale splitsing van het arrondissement Brussel-Halle-Volvoorde zou doorvoeren – waarvan mijn partij nooit voorstander is geweest -, zou men zeker twee zetels verliezen. Het argument dat er structureel twee zetels naar de Franstaligen zouden gaan, is dus niet correct.

De heer Eric Van Rompuy : Wij zullen u de nota bezorgen. Het is onvoorstelbaar dat de Vlaamse onderhandelaar naar de onderhandelingen stapt zonder deze tabel bij zich te hebben. Wij hebben de tabellen die het verlies van twee zetels aantonen.

De paritair samengestelde Senaat is het tweede belangrijke punt. Zo iets bestaat nergens. In Duitsland worden de deelstaten vertegenwoordigd volgens het aandeel van de bevolking. Het vormt een bijkomende grendel op iedere constitutionele verandering. Van geen enkele assemblée maken de regeringsleden deel uit. In de nieuwe Senaat zullen evenwel regeringsleden zitten. Zij controleren dus zichzelf. Men heeft op een onvoorstelbare manier geklungeld. De goedkeuring van internationale verdragen zal niet langer aan de deelstaten toekomen, maar aan de federale senaat. Slechts in tweede orde kunnen de deelstaten deze eventueel evoceren. Er moet wel een meerderheid in de deelstaten voor bestaan.

De verdragen worden niet meer automatisch besproken in het Vlaams Parlement. Het buitenlands beleid wordt dus opnieuw federaal gemaakt. Dit raakt wezenlijk de bevoegdheden van dit parlement.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Als dat zou kloppen, dan zou ik u gelijk geven. Maar ten eerste zijn we nog niet in 2004. We doen hier alsof de prijzen verdeeld zijn, maar de hele constitutionele discussie moet nog worden gevoerd in de federale kamers. De inzichten die wij terzake hebben zullen daar hoe dan ook worden vertolkt. Ten tweede is het volgens mij onmogelijk dat bevoegdheden inzake buitenlands beleid, die louter toekomen aan het Vlaams Parlement, worden gerecupereerd op het federale niveau. Dus voor zover de Senaat een volbloed federale instelling zou zijn is dit onmogelijk. *(Opmerkingen)*

De verdragen moeten, als ze elementen bevatten die behoren tot onze bevoegdheden, worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Dat is altijd zo geweest. Het enige dat mogelijk is, is dat het Vlaams Parlement de facto een deel van zijn verantwoordelijkheid zou kunnen overdragen aan de Senaat. Maar het is niet zo dat de Senaat evocatie-recht heeft ten opzichte van het Vlaams Parlement. Het omgekeerde is waar : het Vlaams Parlement zou een bevoegdheid kunnen geven aan de senatoren die daar namens Vlaanderen zitten. Dat is de enige mogelijkheid.

De voorzitter : De heer Van den Brande heeft het woord.

De heer Luc Van den Brande : Mijnheer de minister, mijnheer de minister-president, we moeten de zaken zeggen zoals ze zijn. Zoals de heer Van Rompuy duidelijk stelde wenst u heel deze kieshervorming door te voeren louter om partijpolitieke belangen te dienen. Deze partijpolitieke en persoonlijke belangen geeft u absoluut voorrang op een aantal principes die verworven werden tijdens het hele traject van de diverse staatshervormingen. Het is natuurlijk een probleem wanneer men bewindslieden heeft die geen principes hebben. Dat is even erg als principes die niet langer worden gedragen door bewindslieden. De realiteit is immers dat u een partijpolitieke en persoonlijke kieshervorming wil doordrukken, en dat u daarvoor drie fundamentele dingen hebt geaccepteerd.

Ten eerste is er de paritair samengestelde Senaat, die denkbaar is in een systeem waarbij er geen dubbele meerderheden bestaan in de volksvertegenwoordiging. Ik hoor de heren Vande Lanotte en Verhofstadt verwijzen naar het Amerikaanse Congres. Bij ons is er een systeem van dubbele meerderheden, dat niet bestaat in het Amerikaanse

Van den Brande

Congres, noch in enig andere volkskamer ter wereld. Daar is het aantal van de bevolking richtinggevend om tot besluiten te komen. Om vele – onder meer historische – redenen hebben wij een systeem ontwikkeld om de twee grote gemeenschappen te laten co-participeren in de grote oriëntaties van de staatsordening. In het federale parlement is er sprake van dubbele meerderheden en van alarmbelprocedures. Het aantal is er niet het enige dat telt. Er waren goede redenen om daartoe te besluiten. Met dit nieuwe systeem aanvaardt u een paritair samengestelde Senaat die geen Senaat van de gemeenschappen wordt, maar een Senaat van de gemeenschappen, de gewesten en regeringsafgevaardigden. Dat is een complete mengelmoes zonder voorgaande.

Ten derde, mijnheer de minister-president, brengt u onder invloed van de Franstalige liberale familie van PRL en FDF ons bovendien eigenlijk in een moeilijke situatie in het kader van het verdrag van de minderheden. Bovenop de dubbele sleutels in de federale besluitvorming en bovenop de creatie van een paritaire Senaat zult u er nog lijdzaam mee voor zorgen dat de Franstaligen als een minderheid in Vlaanderen worden erkend. Dit is onaanvaardbaar. Niemand kan aanvaarden dat de 6 miljoen Vlamingen op die manier in een totaal onevenwichtig systeem komen.

Voorts zijn er de elementen op het buitenlands vlak. Minister Van Grembergen, u hebt daarnet gezegd dat u onze stelling bijtreedt in verband met wat er in het akkoord staat. Mijnheer de minister-president, dit is de tweede zaak die u tijdens de nachtelijke onderhandelingen hebt toegezegd. We hadden de grote verworvenheid met het Sint-Michielsakkoord dat de bevoegdheden die we binnengaats hebben, ook buitengaats kunnen uitoefenen. Welnu, de gemengde verdragen zullen naar een paritair samengestelde Senaat gaan van gemeenschappen, gewesten en vertegenwoordigers van de regeringen. Er zal in 'een' evocatierecht worden voorzien, maar niemand weet wat dat precies zal zijn.

Ik geef een concreet voorbeeld met betrekking tot het democratisch gehalte van de internationale betrekkingen. Ik heb het hier over het verdrag van Nice, dat we vorige week in de commissie hebben besproken. Ik kan trouwens ook nog tientallen andere voorbeelden geven. Hoe dan ook, het gaat hier over zaken waar Vlaanderen rechtstreeks in participeert. Welnu, in de besluitvorming van de Europese Raden, waar regionale en gemeen-

schapsministers mee aan de besluitvorming kunnen deelnemen, zullen we deze Europese en buitenlandse bevoegdheid overdragen aan een paritaire Senaat, met alle mankementen van dien. Mijnheer de minister-president, we krijgen het bewijs van wat we altijd voorspeld hebben, namelijk dat u geen enkele aandacht besteedt aan de Europese en de buitenlandse betrekkingen van Vlaanderen, en dat u die ondergeschikt maakt aan de federale sturing op dit vlak.

Ten slotte is er de vraag van de opbouw vanuit de twee deelstaten. Dat is de ware reden waarom we allen samen voor een splitsing waren van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. We wilden immers homogeen en in grote democratische duidelijkheid aangeven hoe we de zaken opbouwen. Mijnheer Dewael, u draait dat terug en u wringt dat om.

Er werd zeer lang met grote waardering over de Vlaamse beweging gezegd dat ze grote invloed heeft gehad op de sociale en maatschappelijke emancipatie van de Vlamingen. In de jaren negentig werd gezegd dat de instellingen als het ware die taak hebben overgenomen : het eigen gekozen Vlaams Parlement en de regeringen. Vandaag staan we echter voor een situatie waarin zowel de meerderheid van het Vlaams Parlement als de Vlaamse regering eigenlijk abdiceren en gewoonweg niet opkomen voor het Vlaams belang.

Mijnheer de minister-president, het is trouwens ook parlementair onaanvaardbaar dat u hier op vragen van mevrouw Van Hecke en ook op andere momenten elk debat weigert. U stelt dat we ons moeten bezighouden met onze bevoegdheden, maar tegelijkertijd gaat u 's nachts over een dergelijk akkoord onderhandelen. Mijn vraag is door wie of door wat dat akkoord gelegitimeerd en gemandateerd is. Het antwoord luidt : alleen door uw eigen en persoonlijk partijbelang. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, de woorden van de heer Van den Brande inspireren me om ook iets te vragen aan de CD&V-fractie, meer specifiek in verband met de hervorming van de Senaat. Ik vind dit een van de koninginnenstukken van de kieshervorming. Een Senaat van gemeenschappen en gewesten is iets wat we altijd gevraagd hebben – ook de CVP destijds -, vanuit een federaal inzicht : van onderuit een ontmoetingsplaats in de Senaat. Ik herinner me de discussies

Denys

heel goed ten tijde van de dialoog van gemeenschappen tot gemeenschappen.

De huidige Senaat speelt die rol echter niet. De federale krachten halen er steeds weer de bovendhand, en hoewel er gemeenschapssenatoren zijn, functioneert deze instelling niet naar wens. Als deze hervorming erdoor komt, zal de Senaat wel werken.

Daarnaast is er de pariteit, want in welke federale structuur met twee grote gemeenschappen wordt er een dominante rol verleend op het vlak van het aantal vertegenwoordigers aan één van die gemeenschappen? Hoe kan zo iets slagen als ontmoetingsplaats? Als we deze hervorming een kans willen geven, is pariteit de enige mogelijkheid. (*Opmerkingen*)

Mijnheer Van Rompuy, u koos in het debat de interessante invalshoek wat de kwaliteit is van het parlement. Dat heeft volgens mij niet zozeer te maken met de kiesomschrijving, en ook de mediatisering is al een tijd aan de gang. Het heeft vooral te maken met de wijze waarop de parlementsleden zich gedragen in het parlement. Als we een beter parlement willen – wat noodzakelijk is omdat het parlement het hart van de democratie is -, dan moet de oppositie op bepaalde momenten constructief zijn, en moet de meerderheid bereid zijn met de oppositie samen te werken. Dat is de enige weg. Het gaat niet om de kiesomschrijving, maar om de mentaliteit van de parlementsleden.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Denys, in dit land worden de tegenstellingen steeds duidelijker tussen de visies van noord en zuid op het beleid ten aanzien van de arbeidsmarkt, criminaliteit, verkeer en mobiliteit, gezondheidszorg en gezinspolitiek. Eigenlijk is er op bepaalde terreinen geen beleid meer mogelijk. De gebeurtenissen bij de spoorwegen de jongste tijd bewijzen dat.

Onze fractie doet een oproep tot de meerderheidspartijen. Zij hebben het debat geweigerd over hoe het verder moet met Vlaanderen en welk project we in de toekomst tot stand willen brengen. We willen nieuwe stappen zetten en de problemen van de mensen aanpakken : de werkloosheid, de criminaliteit, de verkeersonveiligheid. De PS blokkeert het beleid. Ook minister Stevaert en sommige col-

lega's hebben al gezegd dat we het oneens zijn met de Franstaligen.

We moeten een stap zetten naar meer Vlaamse autonomie om de kracht van het bestuur te vergroten. We roepen het Vlaams Parlement op meer op zijn strepen te staan, want het wordt te veel gedomineerd door de uitvoerende macht. De kopstukken van de politieke partijen zitten in de regering. Dit kiessysteem zal hun positie alleen versterken, want ze zullen aan alle verkiezingen deelnemen om hun dominantie nog te vergroten. We hebben nood aan een sterk en weerbaar parlement, waar ook de meerderheidsfracties ingaan op de voorstellen van de oppositie.

De heer Bruno Tobbac : Mijnheer Van Rompuy, u vindt het erg dat op dit ogenblik de kopstukken van de meerderheid in de regering zitten. Mag ik daaruit besluiten dat in de vorige regeerperiode de CVP haar leden van tweede garnituur naar de regering stuurde?

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Tobbac, minister-president Van den Brande was bereid te werken in samenspraak met het parlement, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. De resoluties van het Vlaams Parlement zijn door de VU, VLD en de SP en deels door Agalev mee goedgekeurd. De minister-president heeft toen een project voor de staatsvorming aangeboden samen met de oppositie.

Onze functie nu is een klankbord te zijn voor de Vlaamse beweging in het Vlaams Parlement. Dat parlement moet de motor zijn voor meer bestuurskracht in dit land, en voor meer mogelijkheden en instrumenten voor het beleid.

We hebben drie jaar lang economische crisis gekend, met een stijging van de werkloosheid. Het Vlaams Parlement was niet in staat daarop te reageren omdat het er de nodige instrumenten niet voor had. We bieden aan om samen van dit parlement opnieuw een echt parlement te maken.

Ik heb echter de indruk dat de Vlaamse regering het debat weigert te voeren. De Vlaamse regering is niet bereid om nieuwe stappen te zetten. De minister-president is vastgeklonken aan de akkoorden die hij op het federale niveau mee heeft onderhandeld. Tijdens die onderhandelingen heeft hij fundamentele Vlaamse principes opgegeven om een kieswetgeving te creëren die de VLD, de sp.a en zelfs Agalev in staat moet stellen om de federale verkiezingen van 2003 te winnen.

Van Rompuy

Nu al hebben ze een stembusakkoord met de Franstalige socialisten en liberalen afgesloten. Er zal geen verdere staatshervorming komen. Van alle nieuwe Vlaamse bevoegdheden zal niets in huis komen, want de kiesomschrijvingen zijn enkel een alibi. Deze vorm van politieke zelfbediening hebben we de laatste decennia niet meer meegemaakt.

Ik roep het Vlaams Parlement op tot weerbaarheid. Na vier jaar moet dit eindelijk weer een echt parlement worden. Mijn fractie zal hier ten volle aan meewerken. (*Applaus bij CD&V en het VB*)

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, ik moet bekennen dat ik een eeuwig optimist ben. De heer Van Rompuy heeft hier daarnet geprobeerd om een aantal mensen angst aan te jagen. Volgens hem zal de hervorming van de kiesomschrijvingen heel wat mensen hun parlementair mandaat kosten.

Ik zou die mensen weer wat optimisme willen bijbrengen. Ik weet uit eigen ervaring dat hardwerkende volksvertegenwoordigers met goede ideeën niet moeten vrezen dat de pers hen niet zal vinden. De pers zal hen volgen, zij het niet steeds met de nodige tremolo's of met de snelheid die tafelspringers kunnen bekomen. Wie in een grotere kiesomschrijving zijn werk doet en zijn ideeën verdedigt, heeft gegarandeerd niets te vrezen.

De heer Van Rompuy is zelf een van de beste voorbeelden van deze stelling. Hij heeft carrière gemaakt door hard te werken. Hij heeft met andere woorden geen reden om te beweren dat dit niet kan. Door hard te werken en zijn eigen stellingen te verkondigen, heeft hij naam gemaakt.

We mogen ons dus niet blindstaren op de negatieve benadering die door de heer Van Rompuy is verwoord.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer de voorzitter, namens een aantal volksvertegenwoordigers, waaronder ikzelf, zou ik hier even willen opmerken dat het hoogste doel van een parlamentslid niet het halen van de pers is, maar wel het voeren van een goed beleid en het maken van goede teksten.

De heer Francis Vermeiren : Hoewel het niet tot de strikte bevoegdheden van het Vlaams Parlement behoort om federale beleidsbeslissingen op hun waarde te beoordelen, zou het ongepast zijn om geen gedachtewisseling te houden over de wijze waarop de Vlaamse Gemeenschap met het federale akkoord dient om te gaan. In een federale staat is het niet meer dan normaal dat een ingrijpende wijziging van de instellingen op het federale niveau gevolgen heeft voor de samenstellende delen van die staat.

Daarnet hebben we vrij uitgebreid over een mogelijke nieuwe Senaat gediscussieerd. Als fractievoorzitter van de VLD ben ik verheugd over het bereikte akkoord. De in het vooruitzicht gestelde hervorming van de Senaat sluit nauw aan bij het standpunt dat wij al jaren aanhangen.

De Senaat zal een ontmoetingsplaats van de gemeenschappen worden. De Senaat zal een belangrijk instrument worden om conflicten tussen de samenstellende delen van onze federale staat te voorkomen. Ik meen niet dat de vooropgestelde paritaire samenstelling van de nieuwe Senaat ons, Vlamingen, zorgen hoeft te baren.

In de taakomschrijving van die nieuwe Senaat met bevoegdheden op het vlak van de wijziging van de Grondwet en de staatsordening, vind ik een paritair samengestelde Senaat eigenlijk redelijk en verdedigbaar. Het behoort volgens mij tot de logica van een federale staat. Sommige critici zijn echter in hun interpretatie van het federale akkoord zelfs zo ver gegaan te stellen dat de nieuwe Senaat in plaats van precies de behoeder te zijn voor conflicten tussen de deelstaten, integendeel de aanstoker zouden kunnen worden van onvoorzienbare nieuwe conflicten tussen de regio's in ons land. Laat mij het duidelijk stellen : dit is niet zo. Het doembeeld dat de Senaat zou kunnen inbreken in de autonomie van de gemeenschappen en de gewesten, is onterecht, collega's, zoals trouwens ook al uitdrukkelijk is verklaard door de beide federale ministers die verantwoordelijk zijn voor de institutionele hervormingen. Trouwens, een systeem dat de verworven autonomie van de regio's terugschroeft, zou nooit de goedkeuring krijgen van de VLD.

Mijnheer de voorzitter, het institutioneel deel van het federale akkoord kan uitdrukkelijk op de instemming rekenen van onze fractie, maar ook voor het andere deel van het akkoord, namelijk de wijziging van de kieswetgeving en het kiesstelsel, is onze steun even ondubbelzinnig. Alleen zijn we ons hierbij wel degelijk bewust van het feit dat een wijziging in de kiesomschrijving teruggaat op een con-

Vermeiren

stitutieve autonomie en dus een tweederde meerderheid vereist is. We zullen dit samen met de Vlaamse regering verdedigen in het Vlaams Parlement.

Ik geef u nu al enkele argumenten waarom we dit zullen doen. Eigenlijk zijn al die argumenten altijd terug te brengen tot die ene bekommernis, namelijk om het democratisch gehalte van ons kiessysteem zo groot mogelijk te maken en het daarnaast ook voor de burger zo vatbaar mogelijk te maken. Wat dat laatste betreft, spreekt het voor zich dat we er vanuit de invalshoek van de kiezer, belang bij hebben het kiessysteem eenvormig te maken. Daarom vinden wij het de juiste houding dat de Vlaamse regering reeds principieel heeft beslist zich op dat vlak te richten naar de regeling die op het federale niveau is uitgewerkt. Het zal aan het Vlaams Parlement toekomen te beslissen of Vlaanderen het systeem overneemt of niet, maar onze fractie zal er in ieder geval voor pleiten dat wel te doen, niet alleen om redenen van samenhang, maar ook om de inhoudelijke redenen die het federale akkoord hebben geïnspireerd.

Ons kiessysteem, collega's, blinkt zeker niet uit in duidelijkheid en doorzichtigheid, dat is het minste wat men ervan kan zeggen. Iedere student in de politieke en sociale wetenschappen zal deze woorden zeker beamen. Hoe lang doet een kandidaat-politicoloog er niet over om ons kiessysteem en de omrekening van een kiesuitslag in een zetelverdeling goed onder de knie te krijgen? Hoe zou de modale kiezer dit stelsel dan kunnen doorgronden? Hoe kan het grillige lot van de provinciale apparentering niet leiden tot aberrante situaties in de individuele zeteltoewijzing? Hoe moet de kiezer dit begrijpen? Aan dit laatste hebben we allemaal ervaringen opgedaan in de respectieve partijen. Daarom werd ervoor geopteerd het arrondissementeel kiessysteem te verlaten en over te gaan naar grotere provinciale kiesomschrijvingen. De provincie Limburg is er een sprekend voorbeeld van dat in een grotere kiesomschrijving de kloof met de burger wordt overbrugd. Velen die hier over alle politieke partijen in het Vlaams Parlement verspreid zitten, bewijzen dat een grotere kiesomschrijving niet-noodzakelijk het contact met de burger hoeft te verminderen.

Ik besef zeer goed dat deze wijzigingen – net zoals elke verandering – weerstand kan teweegbrengen. Niets is des mensen vreemd, maar ik herhaal dat vanuit het oogpunt van het democratischer en doorzichtiger maken van het systeem, deze hervor-

ming een vooruitgang is. Ook op dat punt is de kritiek op de regeling voor Vlaams-Brabant overtrokken. Voor alle duidelijkheid: voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement rijst het probleem van Brussel-Halle-Vilvoorde niet. Indien het Vlaams Parlement beslist tot overname van de provinciale kieskringen, krijgen we voor het Vlaams Parlement één kieskring Leuven-Halle-Vilvoorde, en dat zal de positie van de Vlamingen in de streek versterken.

Sommigen – waaronder ikzelf – stellen zich terecht vragen bij het feit dat de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde als dusdanig niet geslaagd is. Ik heb de berekeningen gemaakt. Daaruit kan ik afleiden en kan ik beamen dat een splitsing van het kiesdistrict inderdaad leidt tot een probleem van zetelverdeling. In die zin kan ik minister Anciaux volgen, want deze verdeling zal niet tot een verlies van Vlaamse zetels lijden.

In het verleden kon dit bij een gebrek aan tweederde meerderheid niet worden bekomen. Ik zie wat nu gerealiseerd wordt dan ook als een grote vooruitgang voor de Vlamingen ten opzichte van in het verleden werd gebrouwen. Trouwens, degenen die nu kritiek uiten, moeten maar eens terugdenken aan het Egmontpact en het Sint-Michielsakkoord.

Voor de verkiezing van de Kamer was wel een aparte regeling noodzakelijk. Dat dit tot dramatische toegevingen heeft geleid, zoals de oppositie beweert, is echter niet juist. Het rampscenario van twee zetels verlies als gevolg van de eengemaakte kieskring werd reeds door berekeningen van de premier weerlegd.

Sta me toe het tot slot te hebben over de wijzigingen die niet in het federale akkoord vervat zitten, maar die de exclusieve verantwoordelijkheid zijn van ons Vlaams Parlement. Wat dat betreft, kan ik meedelen dat de VLD-fractie zich loyaal zal opstellen ten opzichte van de uitvoering van het regeerakkoord.

De drie wijzigingen die door de minister-president zijn aangekondigd, met name de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester, de decumul en de vervanging van het systeem-Imperiali door het systeem-D'Hondt bij de gemeenteraadsverkiezingen, zijn allen expliciet opgenomen in het oorspronkelijke en het aanvullende regeerakkoord en zullen dan ook door onze fractie bij de parlementaire behandeling gesteund worden. Maar ook hier zullen de verdere modaliteiten door het parlement moeten worden ingevuld.

Vermeiren

De heer Van Rompuy heeft, net zoals vele anderen, overschot van gelijk dat deze zo belangrijke hervormingen het voorwerp van discussie, van bedenkingen en van verfijningen moeten blijven uitmaken. Uiteraard moet geluisterd worden naar de verschillende argumenten, ook naar die van de oppositie. Elke verfijning die de parlementaire én de gemeentelijke democratie verstrekt, dient met beide handen te worden aangegrepen.

De rechtstreekse verkiezing van de burgemeester levert tal van wetenschappelijke en minder wetenschappelijke bespiegelingen op in onze dagelijkse briefwisseling. Het is aan ons om kennis te nemen van die bedenkingen, suggesties en verfijningen en datgene eruit te selecteren wat het geheel democratischer en doorzichtiger kan maken.

Immers, ook op dat punt is dat onze leidraad, met name de impact van de kiezer op zijn bestuurders op dat niveau vergroten. We hebben in het bijzonder de voorbije uren en dagen immers allemaal kunnen zien waartoe een grote kloof tussen burger en politiek kan leiden. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, wie had gedacht dat deze regering na drie jaar paars-groen haar lessen zou hebben geleerd inzake het anti-Vlaams beleid van de regering-Verhofstadt, is bedrogen uitgekomen. Er was al de geheime toezegging van de 2,4 miljard frank onderwijsgeld voor de Franse Gemeenschap, er was het Sint-Elooisakkoord dat ons 20 miljard frank heeft gekost, er was het Lambertakkoord en ten slotte het Lombardakkoord, dat de weinige garanties die de Vlamingen in de Brusselse Gewestraad hadden, met één pennentrek heeft weggeveegd. Er was ook de federale recuperatie van het sociaal beleid en tewerkstellingsbeleid en de versterkte greep van de Franstaligen op de spoorwegen, dat alles met de medeplichtigheid van de Vlaamse regering. We dachten dat we, wat de Vlaamse toegeeflijkheid betreft, in deze legislatuur alles hadden gezien. We hebben ons helaas vergist en zijn alweer een illusie armer.

Wat vandaag wordt gepresenteerd als een versterking van de democratie en een politieke vernieuwing, heeft niets met democratie te maken, maar alles met een schaamteloze manipulatie van de kieswetgeving, met als enige bedoeling de kopstuk-

ken van de uittredende meerderheid in een zo goed mogelijke startpositie te brengen bij de volgende verkiezingen, waarbij alles overgoten wordt met een stevige anti-Vlaamse saus.

We horen al jaren vertellen dat de politiek dichter bij de burger moet komen, maar wat gebeurt er ? Er wordt overgestapt van arrondissementele naar provinciale kieskringen, en de politici kunnen kandideren voor zowel de Kamer als de Senaat. Als de overheid het politiek bedrijf verder wil vreemden van de burger, dan moet ze op die ingeslagen weg voortgaan. Dan moet een kiessysteem worden geïnstalleerd dat alleen het eigenbelang van paars-groene ministers dient, dat Johan uit West-Vlaanderen toelaat om de kiezer in Limburg te vragen hem naar de Senaat te sturen, maar erbij te vertellen dat het maar om te lachen is, omdat hij in de Kamer zal zetelen. Dan moet een kiessysteem worden geïnstalleerd dat Steve uit Limburg toelaat om de kiezers uit Antwerpen, Vlaams-Brabant, West- en Oost-Vlaanderen te vragen hem naar de Senaat te sturen, aan de Limburgers te vragen hem naar de Kamer en de Senaat te sturen, en na de verkiezingen in de Vlaamse regering te blijven zitten, en zo twee opvolgers een verzekerd parlementair zitje te bezorgen. Steve als de werkverschaffer, als de Suzanne van Interlabor voor eigen partijgenoten.

Provinciale kieskringen dragen niet bij tot het verkleinen van de kloof tussen de burger en de politiek, integendeel. Ze versterken de participatie, die nefast is voor het politiek bedrijf, en verenigen het politiek debat tot mediatieke gebeurtenissen. De inhoud telt niet langer. Alleen wie goedgemikte oneliners kan debiteren, komt nog aan bod. De voorzitter van dit parlement heeft ervoor gewaarschuwd dat het politiek debat alleen nog zal worden gevoerd door mediafiguren.

De kiesdrempel van 5 percent wordt dan weer verkocht als het tegengaan van de versnippering van het politieke landschap. Wat een onzin ! Waar is de tijd dat premier Verhofstadt uitschreeuwde dat het invoeren van een kiesdrempel ondemocratisch was en dat de partij van de heer Marchal een goede zaak was voor de democratie ?

Het Vlaams Blok heeft niet voor die versnippering gezorgd. Opnieuw speelt hier de pure machtswel lust. De bedoeling van die kiesdrempel is om Spirit tot een keuze te dwingen vóór de verkiezingen. Men wil Spirit voor het blok zetten en de stemmentrekkers van die partij doen overlopen naar de sp.a of de VLD. Fraaie democratie is dat, een stelsel installeren dat de overloperij alleen maar aan-

Van Hauthem

moedigt, om van kleine fracties de vette brokken binnen te halen en de rest te dumpen als staal zonder waarde.

De kiesdrempel verhindert dat nieuwe politieke bewegingen het licht zien en na een aantal jaren al dan niet uitgroeien tot een politieke factor van belang. Dat een partij als Agalev achter de drempel staat, is verbijsterend. Welk percentage haalde die partij bij de eerste verkiezingsdeelname? Wat zouden de dames en heren van Agalev hebben gezegd indien toen een kiesdrempel was ingevoerd? De vraag stellen, is ze beantwoorden. Over herverkaveling beslist de kiezer en niemand anders. Is het trouwens de fout van de kiezer dat de partij VU&ID uit elkaar is gevallen? De vraag stellen, is ze beantwoorden.

Het argument luidt dat via de kiesdrempel de versplintering wordt tegengegaan. Laat me niet lachen! Voor de politieke vrienden wordt immers een uitzondering gemaakt op de regel, zeker in Vlaams-Brabant. In het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde zouden de zetels van sp.a, VU&ID en Agalev verdwijnen bij een kiesresultaat zoals in 1999. Die partijen zouden de kiesdrempel van vijf procent immers niet halen. Als we de redenering van de meerderheid zouden volgen, is daarmee de versnippering weggewerkt en de herverkaveling een feit. Voor de politieke vrienden wordt echter een uitzondering gemaakt door de kiesdrempel in te voeren op het totaal aantal stemmen op de Vlaamse lijsten in Brussel-Halle-Vilvoorde en de kieskring Leuven. De versnippering tegengaan, kan dus enkel zolang de eigen politieke vrienden niet in gevaar komen. Kan het nog cynischer? Kan het nog ongeloofwaardiger? Dit is het beste bewijs dat de hele operatie is opgezet om het kiessysteem te hervormen op maat van de meerderheidspartijen.

Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de hele kieshervorming is gepaard gegaan met nieuwe en zware Vlaamse toegevingen bij de hervorming van de parlementaire instellingen. Hoe heeft men het in godsnaam in zijn hoofd gehaald om in te stemmen met een paritair samengestelde Senaat? Ik ben ervan overtuigd dat zelfs de heer Dehaene met dergelijk bedrog nooit naar buiten had durven treden.

De heer Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, die vraag werd herhaaldelijk gesteld door de Franstaligen, maar werd steeds zonder meer geweigerd. Een systeem van dubbele meerderheid en

een paritaire Senaat gaan immers niet samen. Een paritaire Senaat kan worden overwogen in een staat als België, maar op voorwaarde dat er geen dubbele meerderheden zijn zoals we ze nu kennen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, collega's, we kunnen natuurlijk uren discussiëren over de zin of onzin van de Senaat en van het bestaande tweekamerstelsel. Ik heb al wat ervaring terzake. Als ontmoetingsplaats tussen de gemeenschappen is de Senaat er tot nu toe niet in geslaagd om belangenconflicten tot een goed einde te brengen en als reflectiekamer werd de Senaat beschouwd als een schotelvod. Als er stemmen zouden opgaan voor het afschaffen van de Senaat, dan zou ik daarmee geen probleem hebben. Dat wordt echter niet voorgesteld. Wat nu uit de bus komt, is erger dan de grondwetsherziening van 1970. Toen werd de Vlaamse numerieke meerderheid geneutraliseerd door de pariteit in de regering, door de grendelgrondwet, door de tweederdemeerderheden en door de alarmbelprocedures. Nu komt daar nog een Senaat bovenop waarin de Vlaamse numerieke meerderheid niet wordt geneutraliseerd, maar gewoonweg wordt afgeschaft. Er wordt daarbij gezegd dat de Senaat een pak bevoegdheden zal verliezen zodat er in feite niet veel meer overblijven. De grondwetsherziening en de bijzondere wetten of de communautaire wetten die allemaal via de Senaat moeten passeren, zijn toch geen peanuts!

Mijnheer Van Grembergen, wat hebt u te zeggen over de recuperatie van de gemengde verdragen en de multilaterale samenwerkingsakkoorden waarover het Vlaams Parlement enkel nog een evocatierecht zal kunnen invoeren? We weten zelfs nog niet of we dat met een gewone of een gekwalificeerde meerderheid kunnen doen.

De voorzitter : Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux : Ik wil voor alle duidelijkheid zeggen dat wat minister Van Grembergen daarnet zei, ingegeven is vanuit de bezorgdheid die ook hier wordt weergegeven. Het kan niet dat de Senaat zo maar even de buitenlandse bevoegdheid inzake de gemengde verdragen in plaats van het Vlaams Parlement zou invullen. Onze fractie kan dat niet mee goedkeuren zonder duidelijke garanties. Het principe moet in feite worden omgedraaid. Het Vlaams Parlement moet de mogelijkheid hebben om te beslissen om een goedkeuring of behandeling van een gemengd verdrag over te laten aan de Senaat.

Anciaux

Rekening houdend met deze eis heb ik persoonlijk geen problemen met een paritaire Senaat. Ik was een van de weinigen hier aanwezig die deelnam aan de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap en nadien tijdens de bespreking van het Sint-Michielsakkoord. We hebben toen samen met CD&V een poging gedaan om te komen tot een Senaat van de gemeenschappen. Dat is niet gelukt. In het Sint-Michielsakkoord hebben we wel een gedeeltelijke hervorming van de Senaat aanvaard.

De Vlaamse regering heeft niet mee onderhandeld over deze kishervorming.

De heer Joris Van Hauthem : De minister-president gaat dus onderhandelen zonder mandaat van zijn regering. Dat is kras !

Minister Bert Anciaux : In het Sint-Michielsakkoord staat dat een deel van de senatoren rechtstreeks wordt verkozen, een deel wordt gecoöpteerd en een deel wordt aangewezen vanuit de gemeenschapsparlementen. Nu is er het voorstel om de rechtstreeks verkozenen te laten wegvallen. Daar is echter een grondwetsherziening voor nodig. Het principe van de vertegenwoordiging vanuit de deelstaten op paritaire basis, zit eigenlijk al in de huidige samenstelling van de Senaat. Dat heeft CD&V toen mee goedgekeurd.

De heer Joris Van Hauthem : Dat is nogal een vertekening van de feiten.

Minister Bert Anciaux : Een tweede argument om hier niet tegen te zijn is de federale grondwetsherziening. Die wordt mee afhankelijk gesteld van de goedkeuring door de deelstaten.

De heer Joris Van Hauthem : Waar leest u dat ?

Minister Bert Anciaux : De Senaat wordt de Senaat van de gemeenschappen. Voor de eerste keer zal over de federale grondwet mee worden beslist door de afgevaardigden van dit parlement. Rekening houdend met al deze elementen vind ik het principe van een paritaire Senaat niet slecht.

De voorzitter : De heer Van den Brande heeft het woord.

De heer Luc Van den Brande : Ik ben tevreden met de duidelijke stellingname van Spirit met betrekking tot de buitenlandse bevoegdheden. Er is duidelijk een grondig meningsverschil binnen de Vlaamse regering. Spirit verzet zich uitdrukkelijk

tegen de bepaling waarbij de gemengde en multilaterale verdragen aan de paritaire Senaat zouden worden toegewezen en tegen een evocatierecht voor de deelstaten. Dat is een belangrijke vaststelling. Dat betekent dat een fractie binnen de Vlaamse regering iets zegt dat volstrekt in tegenstelling is tot wat de andere meerderheidsfracties bepleiten.

Over een paritaire Senaat valt na te denken als alle dubbele mechanismen in de Kamer worden geschrapt. Van twee zaken één. Op dat moment wordt een perfecte federale of confederale logica gevolgd, zoals dat ook in de andere federale en bondsstaten het geval is. De Kamer van Volksvertegenwoordigers beslist op dat moment op basis van de wens van de afvaardiging van de bevolking. Daarnaast is er mogelijk nog een paritair samengestelde vergadering maar geen combinatie van de twee.

Mijnheer de minister, u weet zeer goed dat ook CD&V wenste dat er een 'gemeenschapssenaat' zou worden opgericht waarin de gemeenschappen zichzelf zouden kunnen vinden. Ik blijf daar voorstander van. Het grote verschil is echter dat de verhouding in de Senaat er een is van 35 Nederlandstaligen tegenover 25 Franstaligen. Met de gecoöpteerde senatoren erbij wordt er nooit een pariteit bereikt.

Minister Bert Anciaux : Het aantal gemeenschaps-senatoren is wel paritair bepaald.

De heer Luc Van den Brande : De algemene verhouding van de rechtstreeks verkozen senatoren is vastgesteld op basis van het bevolkingsaantal.

Minister Anciaux en minister Van Grembergen hebben een belangrijke mededeling gedaan. Ze stellen dat de Vlaamse regering niet heeft onderhandeld en dat ze geen enkel mandaat had om een besluit te nemen over de voorstellen die op 26 april 2002 werden geformuleerd. Nochtans was het zeer duidelijk dat de minister-president ermee akkoord ging.

Mijnheer de voorzitter, er moet klaarheid worden geschapen. Ofwel heeft minister-president hierover een akkoord afgesloten namens de Vlaamse regering, ofwel is dit niet het geval. We stellen nu vast dat een fractie van de Vlaamse regering zich hier niet in kan terug vinden en dat minister-president Dewael geen mandaat had om een akkoord af te sluiten.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, het is toch eigenaardig dat een fractie stelt het met een bepaald punt niet eens te zijn. Ik doel op het omkeren van de bevoegdheid over gemengde verdragen en de samenwerkingsakkoorden die, initieel, bevoegdheden zouden worden van de Senaat. Het Vlaams Parlement zou hierbij enkel nog een soort evocatierecht kunnen uitoefenen. In die constellatie zouden we bijvoorbeeld nooit het samenwerkingsakkoord over de NMBS kunnen blokkeren.

Minister-president Dewael is samen met de vice-minister-president naar die onderhandelingen getrokken. Namens wie hebben ze dat gedaan ? Is dat gebeurd namens de partij ? Dat geloof ik niet want uw voorzitter zat daar. Volgens mij zat hij daar effectief in naam van uw partij. Het is toch wel bijzonder eigenaardig dat de minister-president en de vice-minister-president naar de vergadering gaan en daarna zeggen dat ze door niets gebonden zijn.

De regering zou duidelijk moeten maken hoe de zaak in elkaar zit. Heeft de Vlaamse regering een mandaat gegeven of niet ?

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, ik had eerst de intentie op het einde van het debat te repliceren. Een aantal opmerkingen nopen mij ertoe nu reeds bepaalde antwoorden te geven.

De heer Herman Lauwers : Mijnheer de voorzitter, indien dat gebeurt, is het debat na twee of drie uiteenzettingen reeds gedaan. De andere fracties voelen dan niet meer de nood om hun standpunt te verduidelijken.

Mijnheer de minister-president, u hebt natuurlijk het recht om nu al te repliceren.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer Lauwers, ik heb niet liever dan dat het debat geordend verloopt en dat mijn antwoord op het einde van het debat volgt. De heer Van den Brande heeft echter reeds twee keer het woord genomen en een aantal onjuistheden geformuleerd.

De heer Luc Van den Brande : Dat is niet waar.

Minister-president Patrick Dewael : Ik zeg dat het wel waar is. Ik moet me dan inhouden om daar niet tegen in te gaan. Anders replicateer ik op het einde

van het debat op zaken waarvan niemand zich nog goed herinnert waarop ze slaan. Dat geeft me een onbehaaglijk gevoel.

Mijnheer Lauwers, ik begrijp echter ook uw positie. Het is niet echt democratisch het debat uit te putten vooraleer alle fracties de tijd hebben gekregen hun standpunt naar voren te brengen. Ik zal me dus zo parlementair als mogelijk opstellen en mijn repliek bewaren voor het einde van het debat.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Collega's, er is de grenselgrondwet van 1970. Dan kan het toch niet dat de numerieke meerderheid wordt geneutraliseerd of gewoon wordt afgeschaft. Wie daarmee instemt, stemt in met een politieke zelfcastratie. Dat is de realiteit.

Brussel-Halle-Vilvoorde wordt door sommigen beschouwd als de kroon op het werk. Het arrondissement wordt niet gesplitst voor de Franstalige lijsten. Bovendien komt er geen horizontale splitsing, want de minister-president heeft gevraagd of iedereen wel beseft wat een radicale splitsing van Brussel en Halle-Vilvoorde betekent voor de Vlaamse lijsten. Hij heeft gezegd dat er dan pas zetels zouden verloren gaan. In het regeerakkoord van de minister-president staat echter een pleidooi voor de horizontale splitsing. Niemand moet dus opperen dat er zetels worden verloren bij een volledige splitsing. Niemand heeft daar immers om gevraagd. Mijnheer de minister-president, u vraagt dat niet in uw regeerakkoord. Het Vlaams Parlement vraagt dat ook niet. Wij vragen een horizontale splitsing, waarbij de band tussen Halle-Vilvoorde en Brussel blijft behouden voor de Vlaamse lijsten en waarbij de band met de Franstaligen tussen Brussel en Halle-Vilvoorde institutioneel wordt doorgeknipt. Die eis is nu letterlijk al een eeuw oud.

De Onkelinxen zullen verder stemmen kunnen rapen in Halle-Vilvoorde. Ze zullen stemmen kunnen rapen in Overijse, in Halle, in Pepingen en in noem maar op. In ruil is er een apparentering, een zogenaamd verfoeilijk systeem, tussen Brussel-Halle-Vilvoorde en Nijvel voor de Franstalige lijsten. Wat staat daar tegenover ? Er komen twee kieskringen, namelijk Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven, waar dezelfde personen mogen opkomen. Hoe zal er echter worden bepaald wie uiteindelijk de zetels krijgt ? Er zal een pool worden gevormd die ons twee zetels zal kosten. Deze constructie zou een versterking betekenen voor de Brusselse Vlamingen, maar niets is dus minder waar. Deze con-

Van Hauthem

structie is alleen maar ontworpen om de heer Daems, de heer Vandenbroucke en mevrouw Aelvoet een grotere kiesomschrijving te bezorgen. Voor hun carrière moeten de Vlamingen in Brussel-Halle-Vilvoorde minstens twee zetels opgeven. *(Opmerkingen van de heer Eric van Rompuy)*

Het netto-resultaat is dat het kiesarrondissement niet wordt gesplitst. Bovendien verliezen we één of twee zetels door die constructie. Dat is dus geen status quo, maar een achteruitgang. In 2007 zullen via een nationale kieskring de 50 overgehevelde senatoren worden verkozen. Volgens welke verhouding? Dat zal gebeuren volgens de verhouding tussen Nederlandstaligen en Franstaligen bij die 150 verkozenen. Dat betekent dat we nu twee zetels kwijt zijn en dat we in 2007 nog eens twee zetels zullen verliezen. De slotsom: in 2007 leveren we, omwille van het niet-splitsen van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde, op het niveau van de Kamer vier zetels in. Ik wens u proficiat. *(Opmerkingen van minister Bert Anciaux)*

Het is dus zo, mijnheer Anciaux. Ik zal u de berekeningen geven.

De heer Eric Van Rompuy: U kent uw dossiers niet. U hebt uw akkoord gegeven. Er zijn waterdichte cijfers, berekend door politologen, die aantonen dat we echt twee zetels moeten inleveren.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Het is duidelijk dat men zelfs niet is blijven stilstaan bij de vraag hoe die vijftig overgehevelde senatoren in 2007 zullen worden verkozen. Indirect zal dat leiden tot een bijkomend verlies van twee zetels. Het nettoresultaat is dus een verlies van vier zetels, op een totaal van tweehonderd, ten gevolge van de niet-splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde. Ik wens u proficiat!

Ik kan me moeilijk voorstellen dat na de verkiezingen een meerderheid in Vlaanderen en in België een tweederde meerderheid wordt gevonden om het gedrocht van de hervorming van de instellingen in het leven te roepen. Ik heb echter de indruk dat de heer Verhofstadt en de zijnen daar niet echt wakker van liggen. Het is hem om 2003 te doen. Zo niet, dan had men nu niet afgesproken dat men zowel voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers als voor de Senaat mag kandideren. Kan het nog gekker? Ik mag de kiezer dus vragen om op

mij te stemmen om me naar de Kamer én naar de Senaat te sturen, hoewel dat onmogelijk is.

Men heeft alles gezet op de kiesdrempel, de provinciale kieskring en de mogelijkheid om zowel te kandideren op nationale én regionale lijsten. Dat is de werkelijke inzet: de hervorming van het kiesstelsel aan het eigenbelang. Als het nadien niet goed afloopt, dan is dat maar zo. De kieswetgeving is het fundament van onze parlementaire democratie. Daar solt men niet mee. Dat past men niet zomaar een jaar voor de verkiezingen aan om tegemoet te komen aan de wensen van een toevallige meerderheid. Dat is onzinnelijk.

Ik besluit: de kieswetgeving wordt aangepast volgens de belangen van de meerderheid. De invoering van de 5-percentskiesdrempel wordt ingevoerd om de opkomst van nieuwe politieke bewegingen het leven onmogelijk te maken. Zo wil men de mensen van Spirit dwingen te kiezen voor de andere partijen en de overloperij stimuleren. We evolueren naar een nooit voor mogelijk gehouden paritair samengestelde Senaat. Brussel-Halle-Vilvoorde wordt niet gesplitst, en dat kan ons op termijn vier zetels kosten. Tussen haakjes: Brussel wordt bovendien ook een volwaardig derde gewest, met constitutioneel autonome. Op dit dossier moet de meerderheid echt niet fier zijn. *(Applaus bij het VB)*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback *(Op de tribune)*: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik heb de heer Van Rompuy al gezegd dat ik niet geloof dat er in heel Vlaanderen meer dan enkele honderden mensen zich zorgen maken over of schreeuwen om een hervorming van het kiesstelsel. Op café, in de trein of in de supermarkt hoort men daar niet vaak opmerkingen over. Als niet-cumulerend parlamentslid heb ik nog tijd om me daar te bewegen, want ik moet niet de hele dag op allerlei niveaus vergaderen. Over die zaken heeft nog nooit iemand me iets gevraagd. Er zijn wel veel vragen over veiligheid, verkeer, werk, loon en pensioenen. Als we één soort van parlamentslid nodig hebben, dan zijn het wel parlamentsleden met grote oren.

Betekent dit dat we die hervorming niet moeten doorvoeren? We moeten die hervorming wel degelijk doorvoeren, want ik ontmoet veel mensen die ik onmogelijk kan uitleggen hoe de vork aan de steel zit. Ik krijg niet uitgelegd hoe de apparentering werkt en waarom in een provincie de kieskring de gehele provincie is en in andere dat niet zo is. Iedere hervorming die het politiek systeem

Tobback

doorzichtiger maakt en het functioneren van de instellingen verbetert, zullen we steunen. We steunen de oprichting van provinciale kieskringen waarbij wordt vermeden dat men massaal kiest voor één kandidaat, maar de zetel echter gaat naar een kandidaat van dezelfde partij die in een ander arrondissement is opgekomen en geen steun geniet. Dat is vandaag in West-Vlaanderen het geval, en we kunnen dat nooit uitgelegd krijgen. Daar moet iets aan gedaan worden.

De heer Van Rompuy bekritiseert het soort parlementsleden dat dit systeem zou opleveren. Het is niet aan hem of aan mij om te bepalen welke soort parlementsleden er moeten zijn. Ik heb geen zin om hierover een hele namiddag te discussiëren, want dat is zinloos. Men kan beweren dat grotere kieskringen zullen leiden tot circustoestanden, spektakel en de invasie van BV's. Maar kijk eens naar Nederland : daar heeft één grote nationale kieskring ertoe geleid dat de politici het verwijt krijgen dat ze allemaal saai zijn.

Laat ons aan de kiezer overlaten voor wie hij kiest en een systeem opstellen waarin een duidelijke keuze mogelijk is. Dit moet de kiezer toelaten na te gaan welke zijn keuze is en het resultaat ervan in het parlement verwezenlijkt te zien. Dit is een stap in de goede richting. Daarom steunen wij dit ook.

De heer Eric van Rompuy : U zegt dat het systeem aan de burger duidelijk moet worden gemaakt. Het zal niet gemakkelijk zijn om op café uit te leggen dat de mensen bij de volgende verkiezingen iemand moeten kiezen die de provinciale kamerlijst trekt en iemand die de nationale Senaatslijst trekt. Bovendien moet worden uitgelegd dat die lijsttrekker niet zal zetelen, maar nadien zijn ontslag neemt en dat er opvolgers worden ingevoerd. Hoe zult u dit op een begrijpelijke manier duidelijk maken ?

De heer Bruno Tobback : U gaat van een heleboel veronderstellingen uit. Onze lijsttrekker voor volgend jaar is nog niet aangeduid. De opvolgers zijn een goede zaak, want dat systeem verschaft duidelijkheid. U protesteert – misschien zelfs terecht – tegen de meervoudige kandidaturen. De kiezer moet hierover oordelen.

Hoeveel mensen uit uw eigen partij hebben er zich al toe laten verleiden om op lijsten te staan, zich te laten verkiezen om de daaropvolgende dag ontslag te nemen en burgemeester te worden ? Laat ons proberen een duidelijk kiessysteem op te stellen waarin de kiezer zelf zijn stem kan doen gelden en

zien wat er met zijn stem gebeurt. Dat is een duidelijk systeem. Iedereen zal zijn verantwoordelijkheid zelf moeten opnemen en zich aan de kiezer presenteren. De kiezer zal vervolgens over zijn programma oordelen.

De heer Van Rompuy heeft hier de lof gezongen van het kleine parlementslicd dat het vuile werk in de commissies doet. Er zijn geen kleine parlementsleden. Er zijn misschien grote parlementsleden zoals de heer Vermeiren en kleinere zoals ik, maar ik vertegenwoordig dan ook de kleine man. Er is geen vuil werk in de commissies, alleen maar goed en slecht werk. Wel worden er vaak standpunten ingenomen op basis van kleine, lokale belangen.

Op basis van deze lokale belangen wetten goedkeuren die in heel Vlaanderen van toepassing zijn en waarvan de helft van de Vlamingen niet begrijpt wat erin staat geschreven, dat is vuil werk. Laat ons duidelijkheid bieden. Een parlementslicd is iemand die een grote groep mensen vertegenwoordigt. Hij of zij moet instaan voor wat hij doet en dit nader verklaren en duiden. Hoe duidelijker dit gebeurt, hoe beter.

Laat ons ophouden het huidige systeem te verheerlijken en ieder alternatief af te breken op basis van de huidige carrières en hun toekomstperspectief. Dat behoort niet tot de taak van het parlement, want dat is de taak van de kiezer.

Er werd hier veel gediscussieerd over het Vlaamse gehalte van deze voorgestelde hervorming. Over de paritair samengestelde Senaat en andere elementen terzake is reeds veel gezegd, door mensen die er veel meer over weten dan ik. Ik behoor niet tot de specialisten terzake. Wel wil ik het even hebben over Vlaams-Brabant, over de splitsing en de samenvoeging, want dat raakt me wel rechtstreeks.

Bij het lezen van de diverse commentaren over wat er nu gaat gebeuren met de kieskring in de provincie Vlaams-Brabant merkte ik dat ik mijn tot nu toe korte carrière totaal anders moet beoordelen. Een commentator schreef naar aanleiding van de reacties op dit voorstel dat de Vlaamse instellingen zoals die vandaag in al hun glorie bestaan, gebouwd zijn van nederlaag tot nederlaag. Dat is correct, en dat geeft me een heel nieuwe kijk op mijn loopbaan. In 1994 werd ik verkozen en bekleedde mijn allereerste mandaat in de allereerste provincieraad van de gesplitste provincie Vlaams-Brabant. Ik vond dat een aanzienlijke Vlaamse vooruitgang ten opzichte van de unitaire en zo goed als onbestuurbare provincie Brabant. Maar ik herin-

Tobback

ner me ook nog goed dat het akkoord dat dit mogelijk maakte als een Vlaamse nederlaag werd bestempeld. In 1995 werd ik vervolgens voor het eerst verkozen in dit parlement, het allereerste rechtstreeks verkozen Vlaams Parlement. Dat was het resultaat van een staatshervorming die ook weer vol zat met Vlaamse nederlagen. We zitten hier vandaag ook weer op basis van een Vlaamse nederlaag.

Mijnheer Van Rompuy, ik laat in het midden of ik kandidaat ben of niet, maar bij de volgende verkiezingen, in 2003, zal ik voor het eerst als Vlaams-Brabander campagne kunnen voeren in de hele provincie Vlaams-Brabant. We zullen er eindelijk in slagen om samen met ons provinciebestuur, en met een provinciale kieskring, te werken aan een eigen duidelijke identiteit van deze provincie die Brussel omsingelt. Dat komt in de plaats van de vandaag heersende heikneutermentaliteit, waarbij iedere stap wordt beschouwd als een bedreiging en een nederlaag.

Vanaf dit jaar wil ik op een positieve manier werken aan een identiteit voor die provincie Vlaams-Brabant en een politiek project voor die provincie. Ik kan u garanderen dat, indien we dat goed doen – dus niet door te zeuren, door negatief te zijn, door alles als een bedreiging te zien – we meer zetels zullen hebben in Brussel-Halle-Vilvoorde en in Leuven, dus in Vlaams-Brabant. Hoe meer we daarover zeuren, hoe minder goed we daarin zullen slagen. Hoe sneller u en alle andere Vlaamse partijen in Vlaams-Brabant beslissen om op een positieve manier te werken aan die identiteit, hoe sneller we daar vooruit zullen gaan, met een positief project.

De discussie over de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester wordt ook steeds gekoppeld aan dit verhaal. Dat is deels ten onrechte, want er is sprake van een heel ander tijdsperspectief en een hele andere beslissingsprocedure. We hebben deze discussie vroeger ook al gevoerd. We zullen in dit parlement een debat kunnen voeren terzake. Mijn fractie zal in dat debat net dezelfde criteria hantieren als in het debat over de kieskringen. We zijn daar een voorstander van. We hebben ons daar in dit regeerakkoord toe verbonden, zowel wat de kieskringen als wat de burgemeesters betreft, en ons woord is ons heilig.

Bovendien willen we inderdaad dat er een grotere duidelijkheid en bestuurbaarheid komt. De rechtstreekse verkiezing van de burgemeester kan daar

een bijdrage toe leveren. Dat vereist een discussie, niet over de grond van de zaak, maar over de manier waarop men dat toepast. Ik ben het met u eens dat er veel gevaren zijn voor onbestuurbaarheid als het systematisch komt tot cohabitatie en conflicten tussen gemeenteraden en burgemeesters. Ik vind inderdaad niet dat een stemmenkanon, die goed is voor 51 procent, het recht moet krijgen om een dictatuur van 51 procent te vestigen in die gemeente. Kiezers die voor de gemeenteraad hebben gekozen, hebben ook een democratische stem uitgebracht. We moeten er dus voor zorgen dat die democratische stem voor de gemeenteraadsleden even zwaar weegt als de democratische stem voor de burgemeester.

Dat zijn echter de modaliteiten. Daar moet over worden gediscussieerd in dit parlement op het ogenblik dat de bevoegde minister hier een ontwerp van decreet voorstelt, in samenspraak met instellingen zoals de gemeentebesturen, de VVSG en de provincies.

Collega's, laten we een einde maken aan heel deze discussie en ons bezighouden met wat mensen inderdaad vragen op café, op de trein en in de supermarkt, en laten we dat vanaf nu doen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, we kunnen over het federaal akkoord dat vandaag het onderwerp uitmaakt van dit debat, op verschillende wijzen het debat aangaan. Jammer genoeg is een van die wijzen niet zo onbekend in deze assemblee, namelijk het 'kaakslagperspectief'. Daarbij gaat men op voorhand alle federale beslissingen onderzoeken op de reeds vooraf vastgestelde negatieve invloed op Vlaanderen.

Ik wil me echter aansluiten bij de vorige spreker en veeleer vanuit een positief perspectief nagaan welke kansen het federaal akkoord biedt voor het versterken en verfijnen van de federale logica. In een federale staat gaan beslissingen op federaal niveau natuurlijk niet zelden ook de onderliggende niveaus aan.

Laten we de zaken echter klaar en duidelijk stellen, zoals de vorige sprekers ook al hebben gedaan. We hebben inderdaad een duidelijke agenda wat betreft institutionele vernieuwing. Het gaat daarbij om drie zaken : de decumul, de invoering van het systeem-D'Hondt en de rechtstreekse verkiezing

Holemans

van de burgemeester. Dat is onze agenda op Vlaams niveau.

Het is correct dat er op deze punten nog ruimte is voor discussie in dit parlement. Denk maar aan de rechtstreekse verkiezing van de burgemeester, waarbij minister Van Grembergen het voorstel heeft gedaan om een mandaat van burgemeester te beperken tot twee legislaturen. Hier moeten we over discussiëren. Daarnaast is er ook nog de zaak van de 'running mate'. Moet die tot dezelfde partij behoren? Zo zijn er nog veel andere punten waarover we hier een belangrijk en zinnig debat kunnen voeren.

Ook de hervorming van de Senaat is een punt dat de positie van Vlaanderen kan versterken. De wijze waarop de Senaat – met dus ook de gemeenschapssenatoren – op dit moment werkt, is niet optimaal. Daar is iedereen het over eens. Op dit moment is er een Senaat die al te vaak het werk overdoet van de Kamer. Het is niet omdat heel wat senatoren hard werken binnen het huidige kader, dat hun werk kadert in een optimale federale logica.

In die zin past de vooropgestelde hervorming van de Senaat in de federale logica. Het federale akkoord wil van de Senaat dé ontmoetingsplaats maken van gewesten en gemeenschappen. Het maakt komaf met de absurde praktijk dat een minister de ene dag in de Kamer wordt ondervraagd en dat diezelfde minister de dag nadien in de Senaat over hetzelfde dossier wordt ondervraagd door een parlementslid van dezelfde partij.

Er is ook de discussie over het voorstel om de Senaat paritair samen te stellen. Er zijn de voorbeelden uit het buitenland. De Verenigde Staten werden al genoemd. Daar heeft men meer dan twee eeuwen geleden het twistpunt over de vertegenwoordiging van de verschillende staten opgelost. Men heeft dat 'the great compromise' genoemd. Ik denk dat wat nu voorligt, misschien wel een Belgisch 'klein compromis' kan worden genoemd, dat deelstaten dichter bij elkaar kan brengen. Ik wil eraan herinneren dat bijvoorbeeld ook in Australië en in Zwitserland de Senaat paritair is samengesteld.

Er is vervolgens ook de discussie over de keuze dat de Senaat de goedkeuring van gemengde verdragen en multilaterale samenwerkingsakkoorden zou behandelen. Mijns inziens is dit een kans voor de Senaat. Als de Senaat echt zijn werk doet en zich ten volle buigt over het debat over deze samenwer-

kingsverbanden, dan kan dit een sterke Senaat worden. Ik zie niet in hoe dit de positie van Vlaanderen kan verzwakken. Ten eerste is er het evocatierecht van dit parlement. Ten tweede staat ook duidelijk in het akkoord dat er voor de goedkeuring van dergelijke verdragen een meerderheid in elke taalgroep moet zijn. Elke taalgroep heeft een blokkeringsmogelijkheid. In die zin gaat het hier dus niet om het ontnemen van bevoegdheden aan bepaalde taalgemeenschappen, integendeel. Zo ontstaat er een mooi beeld van de Senaat, die enerzijds als ontmoetingsplaats van de gemeenschappen en gewesten de blik sterk naar onderen kan richten, en anderzijds bij het behandelen van internationale samenwerkingsakkoorden de blik naar boven, naar het buitenland kan richten.

Op de wijziging van de kiesomschrijvingen is al heel wat kritiek geleverd, onder anderen door de heer Van Rompuy. Het is duidelijk dat de huidige kleine kiesomschrijvingen het probleem van de apparentering veroorzaken. Daartegen is het argument ingebracht dat grotere omschrijvingen het populisme vergroten. Er zouden zo baronieën van BV's ontstaan.

Er bestaan nu echter in sommige arrondissementen ook al lokale baronieën. In het verleden werd dat de gouden driehoek genoemd: tegelijk burgemeester en parlementslid zijn, en bovendien de touwtjes in handen houden van alle intercommunales. Zo ontstaat een plaatselijke baron die evengoed aan populisme doet. Laten we dus niet blind blijven voor de nadelen van de huidige situatie, al begrijp ik in het licht hiervan wel het verzet van de heer Van Rompuy tegen een decumul. Door het behoud van cumul kan de macht op lokaal niveau in handen worden gehouden.

Mijnheer Van Rompuy, ik ben het er wel mee eens dat de mediatisering van de politiek een probleem is. Daarover kan een interessant en belangrijk debat worden gevoerd. Maar vooraleer u mensen verwijt dat ze meedoen aan spelprogramma's, moet u ook eens in het eigen hart kijken. Zo heb ik via het beeldscherm kunnen vernemen dat uw voorzitter een culinair expert is, dat uw broer optreedt als een wijze man, en dat hij zich daarmee volgens u geen recht doet, maar onrecht. Ik herinner me ook nog de beelden van een premier met een cowboyhoed op een mechanische stier. Het zijn allemaal voorbeelden van popularisering in het huidige systeem.

Het debat over de rol van de media is belangrijk, maar die rol is niet causaal te verbinden met de kiesomschrijvingen of -stelsels. Het gaat ook om de

Holemans

deontologie van de parlementsleden zelf. (*Opmerkingen van de heer Joris Van Hauthem*)

Het is de verantwoordelijkheid van alle politici, ook van de regeringsleden. De heer Van Rompuy noemde terecht senator Van Quickenborne als voorbeeld. Ook ik vind persoonlijk dat hij soms over de schreef gaat.

We moeten dus inderdaad een debat voeren over mediatisering, en hoe politici zich daarbij opstellen, maar dan los van het kiesstelsel. Het verschijnsel is ingetreden in het huidig systeem, en we zullen het ook niet oplossen met een ander systeem. Het is gewoon een ander debat.

Het werd Agalev verweten met de kiesdrempel van 5 percent mee te werken aan het tegenhouden van vernieuwing. Mijn antwoord daarop is kort, en zal mijn Antwerpse vrienden wellicht niet bekoren. Door de provinciale kiesomschrijvingen, samen met de drempel van 5 percent, wordt politieke vernieuwing nu ook in de provincies mogelijk. We hoeven niet altijd af te wachten wat er in Antwerpen gebeurt. Dit is een gelijkschakeling van de verschillende provincies, en dus positief.

Volgens het akkoord zal ook artikel 195 van de grondwet voor herziening vatbaar worden verklaard, met het oog op een soepeler procedure voor de wijziging van de grondwet. Hierbij moet heel nauwgezet te werk worden gegaan. De grondwet legt niet alleen de grondrechten van alle burgers vast, maar vormt ook het garantiebewijs van een constitutionele staat ten aanzien van politieke experimenten. Juist de grondwet verschaft de stabiliteit als de grens waarbinnen de beleidsvoerders – terecht – verandering willen teweegbrengen. Terwijl een parlement door middel van wetten kort op de bal kan spelen, zorgt de grondwet ervoor dat de regels van het spel niet kunnen worden gewijzigd door de ploeg met balbezit. Grondwetswijzigingen mogen dus niet op een draffe worden doorgevoerd. Daarom vereist de mogelijkheid de grondwet te wijzigen in één legislatuur, een duidelijke en degelijke procedure.

Ik zou hier nog even de aandacht willen vestigen op een aantal grondwetsartikelen die niet voor herziening vatbaar worden verklaard. Ik denk hierbij specifiek aan de artikelen 115 en 118 van de Grondwet. Volgens die artikelen kan het kiessysteem op het federale niveau met een gewone meerderheid worden gewijzigd. Op het regionale niveau is hiervoor een tweederde meerderheid vereist.

Dit verschil is op een eigenaardige redenering gebaseerd. De leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat hebben voldoende vertrouwen in zichzelf om die wijzigingen met een gewone meerderheid door te voeren. Dat de regionale parlementen hiervoor een tweederde meerderheid moeten vinden, is, vanuit een hedendaags standpunt bekeken, een blijk van wantrouwen. Het lijkt me een goed idee om dit verschil bij de komende herziening van de Grondwet alsnog weg te werken.

Ik zou hier ook nog even over het opvolgerssysteem willen hebben. In het kader van het Lambertakkoord zijn de opvolgers vorig jaar afgeschaft. Dit geldt zowel voor het federale als voor het regionale niveau. Met betrekking tot de gewesten is die beslissing met een tweederdemeerderheid genomen.

Momenteel lijkt het erop dat de opvolgers op het federale niveau weer zullen worden ingevoerd. Blijkbaar vindt iedereen dit nu weer een goed systeem. Aangezien de afschaffing van de opvolgers nog niet in het Belgisch Staatsblad is verschenen, worden de opvolgers trouwens niet weer ingevoerd. De uitvoering van de eerder genomen beslissing wordt gewoon tegengehouden. Mijn fractie vindt dit een goede zaak. Het opvolgerssysteem biedt politieke partijen de kans om, nog voor er camera's op het toneel zijn verschenen, het politiek personeel op basis van inhoudelijke gronden en van waargenomen kwaliteiten te vernieuwen.

Ik zou de democratische partijen in het Vlaams Parlement willen voorstellen om de opvolgers ook voor de Vlaamse verkiezingen weer in te voeren. Aangezien dit bijzonder decreet enkel met een bijzondere meerderheid kan worden goedgekeurd, ben ik benieuwd naar de reactie van de andere democratische partijen op dit voorstel.

Ten slotte zou ik hier nog een aantal eerdere uitspraken willen herhalen. De bevolking ligt niet wakker van wijzigingen aan het kiessysteem. Deze wijzigingen zullen de verhouding tussen de burger en de politiek en het vertrouwen van de burger in de politiek niet substantieel wijzigen. Daartoe is veel meer nodig.

Tot grote tevredenheid van mijn fractie heeft de premier aangekondigd dat hij het invoeren van het bindend referendum door middel van een grondwetsherziening wil mogelijk maken. Dit is een concreet voorbeeld van de wijze waarop de burger meer macht kan krijgen.

Holemans

Aangezien de heer Van Rompuy er daarnet naar heeft verwezen, wil ik ook even ingaan op de recente gebeurtenissen in Nederland, in Frankrijk en in Duitsland. In deze landen is gebleken dat het wijzigen van een kiesstelsel geen fundamentele impact heeft op de verhouding tussen bevolking en politiek.

In het voorliggende federaal akkoord staat hierover het volgende te lezen : 'De hervorming beoogt een dubbel doel. Enerzijds het gevoelig versterken van de inspraak van de burger, met andere woorden het vergroten van zijn invloed op de politieke besluitvorming, en anderzijds het definitief aanpassen van de instellingen aan de federale staatsordening.'

Mijns inziens zal de tweede doelstelling, het aanpassen van de instellingen, door middel van dit akkoord worden bereikt. Voor Agalev betekent dit dat we in de toekomst nog meer werk zullen moeten maken van het realiseren van de eerste doelstelling, de betrokkenheid van de burger. We moeten een beleid voeren dat met de burger in dialoog treedt. Hervormingen die de reële invloed van de burger op het beleid niet vergroten, hebben slechts een betrekkelijke meerwaarde voor de democratie. *(Applaus bij de meerderheid en bij CD&V)*

De voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, er is hier al veel gediscussieerd over zaken, zoals de rechtstreekse verkiezing van de burgemeesters, die niet in de tekst van het akkoord staan. Zelf zal ik daar niet dieper op ingaan. Ik wil wel in alle vrijheid en met de nodige zin voor nuance oordelen over de teksten. Ik meen dat men, zoals de heer Tobback daarnet zei, geen heidekneuter moet zijn om kritisch te zijn, en evenmin een separatist, zoals federaal minister Vande Lanotte heeft gezegd. Ten aanzien van het kiesstelsel en de provinciale kieskringen zijn wij in principe al jarenlang voorstander van één Vlaamse kieskring met een systeem waarbij lijsten worden ingediend zoals in Nederland : vooraan nationale bekende figuren die over heel Nederland kiesbaar zijn en verder op dezelfde lijst anderen die provinciaal kiesbaar zijn. Dit voorstel gaat in die richting. Daarbij komt dat ook de apparentering wordt afgeschaft, hoewel dat er niet noodzakelijk aan gekoppeld hoeft te zijn. Voor ons is er geen principiële probleem wat dit betreft.

De kiesdrempel daarentegen is een symbool geworden. De feitelijke kiesdrempel die we vandaag hebben, is verbonden aan het aantal zetels in het arrondissement en dat is verbonden aan het aantal inwoners. Dat wil ook zeggen dat 3,5 procent in Antwerpen bijvoorbeeld, over meer mensen gaat dan 7 of 8 procent in Limburg. Nu wordt die lat theoretisch gelijk gelegd, maar in Limburg blijft de feitelijke kiesdrempel van 7,5 procent wel bestaan. Er is dus wel een gelijktrekking naar boven toe, maar er blijft nog altijd een hogere kiesdrempel bestaan voor regio's waar er niet voldoende zetels kunnen worden verkozen. Principieel zijn we voor een zo evenredig mogelijk systeem. Dat is het meest democratische.

Ik maak volgende rekenoefening. Als we naar een kamerstelsel zouden gaan met 200 zetels, wat nu de optie blijkt te zijn, met afgerond 120 Vlamingen, dan is 2 procent nog altijd goed voor twee zetels. Dat gaat over negentigduizend kiezers. Een partij die 2 procent haalt over heel Vlaanderen, heeft negentigduizend kiezers, dat is bijna een kiesomschrijving zo groot als de stad Brugge. Waarom moet een dergelijke groep principieel van een stelsel worden uitgesloten ? Mijnheer Van Rompuy, u hebt er een paar keer naar verwezen, maar dit is geen oratio pro domo, het gaat voor ons niet om het eigen overleven, daar hebben we echt geen schrik van. Het gaat om het principiële standpunt dat dit een stap achteruit is ten overstaan van een zo evenredig mogelijk stelsel.

De heer Eric Van Rompuy : De heer De Gucht zegt dit toch.

De heer Herman Lauwers : Ik spreek namens mijn fractie en ik denk niet dat de heer De Gucht namens mijn fractie spreekt. Ik ken zijn wensdromen, maar die hoeven daarom geen werkelijkheid te worden.

De heer Eric Van Rompuy : Een partijvoorzitter die in het publiek zegt dat hij eigenlijk tot doel heeft één van zijn partners uit te schakelen, kunt u dat deontologisch gezien aanvaarden ?

De heer Herman Lauwers : De heer de Gucht heeft al wel meer dingen gezegd die eerst moesten bijgeschaafd worden vooraleer ze de toets van het parlement konden doorstaan. Ik denk aan de zonevreemde woningen. Mijn taak is te kijken naar wat de Vlaamse regering doet. Wat partijvoorzitters doen, is stof voor de media.

De heer Luc Van den Brande : Maar het is toch een vijandig overnamebod ? (*Opmerkingen bij de VU&ID*)

De heer Herman Lauwers : Maar er is geen overname ! De prijs is te laag. (*Gelach*)

Wat Brussel-Halle-Vilvoorde betreft, zijn en blijven we voorstander van een horizontale splitsing, zoals in het Vlaams regeerakkoord gestipuleerd is. Deze horizontale splitsing houdt enerzijds de koppeling in van Vlaams-Brabant aan Brussel, en anderzijds de koppeling van Waals-Brabant aan Brussel. Dit is iets helemaal anders dan een verticale splitsing waarbij Brussel zou worden losgelaten.

In het voorstel wordt uitgegaan van Vlaamse lijsten in heel Vlaams-Brabant, waarbij men echter Brussel-Halle-Vilvoorde voor de zetelverdeling toch als één geheel zal blijven beschouwen. Er werden in dat verband tal van berekeningen gemaakt. De berekeningen die ik door twee onafhankelijke bronnen heb laten uitvoeren, leren dat er een verlies zal zijn van één zetel voor de Vlamingen, bij toepassing van deze regel op de uitslag van 1999. Eén zetel, geen twee. De intellectuele eerlijkheid gebiedt mij echter hieraan toe te voegen dat die elfde Vlaamse zetel in Brussel-Halle-Vilvoorde geen verworven zetel is. Het is integendeel een wankel zetel. Men mag dus niet doen alsof die elfde zetel een vaste verworvenheid was.

Dit wordt echter niet door dit systeem opgelost. Het naar voren schuiven van sterke figuren op Vlaamse lijsten in Leuven vormt immers geen structurele oplossing, want dit is afhankelijk van de concrete en toevallige situatie op het veld. Bovendien vraag ik me sterk af of Franstaligen omwille van een Vandenbroucke of een Daems plotseling naar een Nederlandstalige lijst zullen overstappen.

De heer Eric Van Rompuy : Ik doe al 25 jaar mee aan verkiezingen en kan u dus uit ervaring zeggen dat een Franstalige uit Brussel-Halle-Vilvoorde niet op een Vlaming stemt. Wat Martens en Dehaene ooit in de 19 aan stemmen hebben gehaald, is afschuwelijk weinig.

De heer Herman Lauwers : Ik heb daar ook mijn twijfels bij.

In plaats van gebruik te maken van die provinciale kieskringen – als men die dan toch wil doorvoeren – om een horizontale splitsing te realiseren heeft men enkel een oplossing gezocht om de beoogde 5-percentdrempel ook haalbaar te maken voor de sp.a en Agalev. Op zich is dit wel een eerbare doel-

stelling, maar ook in die horizontale splitsing zou dit op zich geen probleem geweest zijn. Hiermee bedoel ik dat dit probleem daarmee ook ineens opgelost zou zijn.

Ik wil hier beklemtonen dat wij dit in de Kamer uiteraard niet zullen goedkeuren. We zullen blijven pleiten voor die horizontale splitsing en zullen deze aankarten mocht men ons ooit nodig hebben voor een tweederdemeerderheid met het oog op een hervorming van Kamer en Senaat.

Mijnheer de minister-president, ik hoef uiteraard niet te zeggen hoe de VLD haar onderhandelaars moet aanduiden. Toch was uw aanwezigheid voor ons enigszins gênant. Uiteraard kan men het argument opwerpen dat het goed is dat de partij de minister-president opneemt in haar onderhandelings-team. Het wekt wel de indruk dat u voor bepaalde punten het mandaat had van de Vlaamse regering. Het wekt de indruk dat er ruggespraak is geweest met de Vlaamse regering. Het wekt de indruk dat er daar een goedkeuring zou zijn van de Vlaamse regering. Quod non !

Er is dus ook duidelijk geen sprake van een Vlaams-Waals akkoord, van een akkoord tussen de gemeenschappen. Voor sommige zaken is er wel een meerderheid in het federale parlement. In het Vlaams Parlement is er echter geen meerderheid voor Brussel-Halle-Vilvoorde. Eigenlijk wordt dit systeem ons opgedrongen om die provinciale kieskringen mogelijk te maken.

De heer Eric Van Rompuy : Dit is een heel belangrijke verklaring. Als we vaststellen dat CD&V, het Vlaams Blok, de N-VA en Spirit niet akkoord gaan, dan is er hier geen meerderheid.

U hebt dus geen meerderheid voor wat u genegotieerd hebt op de Lambertmontresidentie. U hebt nochtans die indruk gegeven. In het regeerakkoord staat de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde. U hebt dat niet gehaald.

Mijnheer de minister-president, u hebt geen meerderheid in Vlaams Parlement.

De heer Herman Lauwers : Mijnheer Van Rompuy, ik zal daar straks op terugkomen. Ik wil nog iets zeggen over de rest in het akkoord, alhoewel ik me daar geen zorgen over maak omdat het er toch niet komt. Voor de hervorming van de Senaat, de Grondwet en de Kamer is een tweederde meerderheid nodig. Die is er vandaag niet en zal er naar alle waarschijnlijkheid ook niet in de toekomst zijn. Het zijn met andere woorden bespiegelingen

Lauwers

om de dubbele kandidaatstelling voor Kamer en Senaat mogelijk te maken.

Ik ben het erover eens dat er een probleem is inzake de Senaat, zowel op vlak van samenstelling als op vlak van bevoegdheid. De politici die landelijk het zwaarst wegen, zetelen in de minst zwaarwegende assemblee. Daarvoor bestaat een radicale oplossing : de afschaffing van de Senaat. We hebben een Grondwet met grendels en alarmbelprocedures. Er is pariteit in de regering en er zijn bijzondere wetten. Daardoor is het totaal overbodig om nog een ontmoetingsplaats te hebben voor de gemeenschappen.

De heer André Denys : Ik vind het een tekortkoming dat de leden van het Vlaams Parlement nergens gesprekken kunnen voeren met hun Waalse collega's. Als we een staat willen opbouwen vanuit de gemeenschappen, dan is zo'n ontmoetingsplaats een conditio sine qua non. Elkaar ontmoeten op federaal niveau in een federale Kamer is totaal iets anders.

De heer Herman Lauwers : Mijnheer Denys, ik ben het daar in principe mee eens, maar dan moet de lijn volledig worden doorgetrokken. We moeten dan naar een confederaal model overgaan waarbij de Kamer wordt afgeschaft. Zo'n Senaat zou ook nodig zijn als de grendelgrondwet van 1971 zou worden afgeschaft, wat natuurlijk onhaalbaar is.

Een Senaat als kroonstuk van een federale staat is zeker noodzakelijk in een federale staat met zes, tien of twintig deelstaten. Ik stel me echter de vraag of dit noodzakelijk is in een federale staat met twee deelstaten. We hebben de grendelgrondwet waarbij een minderheid niet in een hoek mag worden gedrukt en een meerderheid niet absoluut mag zijn. Het is logisch dat er in een federaal stelsel een federale Kamer bestaat die evenredig is samengesteld voor de federale bevoegdheden. Daarnaast is er een tegengewicht van een federale Senaat, die paritair is samengesteld. Een paritaire Senaat samen met een Kamer met zoveel grendels is overbodig.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Ik herinner me de gesprekken in de Vlaamse Gemeenschap, en de gesprekken in de commissie voor Staatshervorming in het Vlaams Parlement. Het concept waar de grote meerderheid achter stond, was enerzijds een federale poot, bestaande uit de Kamer, in een propor-

tionele samenstelling en met grendels, en anderzijds een confederale poot, met een ontmoetingsplaats voor de gemeenschappen. Vandaag ontbreekt die confederale poot, omdat de Senaat niet confederaal is samengesteld. De stap die nu wordt voorgesteld, is een stap in die richting.

De heer Herman Lauwers : Mijnheer Denys, ik zeg niet dat daar niets voor te zeggen valt, maar dan is het niet logisch dat we al die remmen hebben ingebouwd in de Kamer. Er zijn grenzen ingebouwd opdat de Senaat niet alleen bevoegd zou zijn voor de grondwetsherzieningen. Als we zo'n Senaat willen, dan kan die paritaire Senaat daarbovenop niet ook nog een aantal exclusieve bevoegdheden krijgen, die niet in de Kamer voorkomen, namelijk de controle op de rechten van de 'gedefedereerde entiteiten' – om het woord deelstaten niet te vernemen – en de goedkeuring van gemengde verdragen en multilaterale akkoorden.

Voor die controle is een evocatierecht van de helft van een taalgroep nodig. Dat is dus veel sterker dan de huidige alarmbelprocedure in artikel 54 van de Grondwet. Daarvoor is een drievierde meerderheid nodig. Dit zal tot patstellingen leiden tussen de Kamer en de Senaat, waarover regeringen zullen vallen, omdat het een veel te lage drempel is.

Ik ben geen kaakslag-flamingant, maar dit gaat bijzonder ver. In 1988 werd afgesproken dat onze bevoegdheden exclusief zijn. De bevoegdheid van de ene overheid sluit die van een andere overheid uit. Hier voegen we de concurrerende bevoegdheden in. We hebben nochtans lang gevochten om dat juist niet te doen.

Bovendien kunnen verdragen alleen door middel van een ontwerp, en niet als voorstel, worden ingediend bij een parlement. In het nieuwe mechanisme betekent dit dat de federale regering een wetsontwerp indient bij de Senaat, en dat het Vlaams Parlement dat kan evoceren. De Vlaamse regering kan dan niet meer oordelen over de opportuniteit om een verdrag voor te leggen aan het Vlaams Parlement, en dus moet het Vlaams Parlement oordelen over een ontwerp van de federale regering. Wie zal dat hier komen verdedigen ?

Die constructie bevat zaken die absoluut niet kunnen en volledig ondoordacht zijn. Ik doe hier niet aan communautaire haarklieverij. Een aantal punten kan echt niet door de beugel. Denken we maar wat er zou gebeuren met de conventie van de Raad van Europa over de minderheden. Ziet u het al gebeuren dat de Vlaamse regering wordt uitgesloten ? Het voorstel slaat ook op alle Europese

Lauwers

verdragen, want dat zijn gemengde verdragen. De Senaat wordt bevoegd voor die verdragen en de Vlaamse regering wordt buitenspel gezet. Eens de teksten zijn wat ze zijn, kan het Vlaams Parlement via een evocatierecht reageren.

We kunnen trouwens niet weigeren om verdragen te bespreken, iets wat we vandaag wel kunnen.

Collega's, ik maak me geen zorgen over de voorstellen, want ze worden toch niet uitgevoerd. Ik vind het wel zorgwekkend dat deze voorstellen kunnen ontstaan. Ze tonen aan dat nachtelijke onderhandelingen de toetsing aan het daglicht niet altijd doorstaan.

Mijnheer Van Rompuy, wil dit alles nu zeggen dat de Vlaamse regering niet langer over een meerderheid beschikt in dit parlement? Het klopt dat we over bepaalde punten van mening verschillen, maar laat me duidelijk zijn. (*Opmerkingen van de heer Joris Van Hauthem*)

Mijnheer Van Hauthem, stelt u zich eens voor dat we onze steun aan de regering wel zouden opgeven. Ik begrijp dat u graag zou hebben dat we dat doen, maar wat zouden de gevolgen daarvan zijn? We zouden Vlaanderen in een politieke chaos storten voor iets waarvoor de Vlaamse regering niet verantwoordelijk is. Bovendien zouden we daarmee aantonen dat een federalisme of een confederalisme met twee niet werkt. We zouden bewijzen dat een asymmetrische coalitie op het niveau van deelstaat en federatie per definitie leidt tot debacles. Hoe meer de verkiezingsdata uiteenlopen, hoe asymmetrischer de coalities trouwens zullen worden. De heer Tindemans heeft een aantal jaren geleden beweert dat federalisme met twee of drie niet werkt. Welnu, wij willen aantonen dat het wel kan werken en werkt.

De Vlaamse regering in moeilijkheden brengen zonder dat zelfs maar een constructieve motie van wantrouwen werd ingediend voor iets waarvoor de regering niet verantwoordelijk is, zou neerkomen op de invoering van de pure participatie in ons confederaal model. Ik kan me trouwens niet herinneren dat ooit een Duitse Landsregering is gevallen over iets wat op het niveau van de Bondsstaat werd beslist. We zullen de federale beslissingen federaal bestrijden en we zullen onze verantwoordelijkheid opnemen als overtuigde federalisten. Als ik moet kiezen tussen een Belgische participatie en een federale logica, dan kies ik voor dat laatste. Ik hoop

dat de heer Van Rompuy dat ook zal doen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, de N-VA is ontgoocheld over de resultaten van het nachtelijke beraad waardoor men meent de kiezer meer en beter bij het beleid te betrekken, de transparantie te vergroten en derhalve het vertrouwen in de politiek te herstellen. Het resultaat van wat men nu in wetten en decreten wil omzetten, is een schande, zeker als de inhoud ervan wordt geprojecteerd op het Vlaams regeerakkoord en in het bijzonder op het institutionele hoofdstuk ervan.

Ik breng u drie citaten. 'De Vlaamse regering heeft de vaste wil om voort te bouwen op de institutionele dynamiek die tijdens de vorige legislatuur in het Vlaams Parlement gegroeid is. Zij wil serieuze stappen vooruit zetten.' Die woorden komen uit de regeerverklaring van de minister-president op 13 juli 1999.

In een ander citaat uit het Vlaams regeerakkoord wordt gesproken over 'de horizontale splitsing van het kiesarrondissement van Brussel-Halle-Vilvoorde.' Ten slotte wordt er ook gesteld dat 'alle partijen van deze coalitie die ook in de federale regering vertegenwoordigd zijn, zich dan ook engageren om de afspraken van het Vlaams regeerakkoord inzake institutionele vernieuwing consequent te verdedigen op het federale niveau.' Het is voor ons dan ook van ondergeschikt belang of de minister-president en de vice-minister-president namens of niet namens de Vlaamse regering onderhandelden. Want wat blijkt nu : het Brussels Gewest krijgt een constitutieve autonomie. Dat werd in de vorige staatsvormingen met alle kracht door de Vlaamse partijen tegengehouden. Waar is de tijd dat de Vlaamse partijen een federalisme met twee bepleitten?

Daarnaast komt er een paritair samengestelde Senaat waarbij 60-40 in de paarsgroene logica gelijk is aan 50-50. De vergelijking met de Verenigde Staten, waar er 50 deelstaten zijn, loopt helemaal mank. Bij de nieuwe Senaat hebben we het raden naar de wijze waarop ze zal worden gevormd. Wie zal de leden aanduiden? Welke formules zullen worden gehanteerd?

Daarnet moest ik de tanden op elkaar houden om mijn beurt af te wachten. Waar de Senaat bevoegd wordt voor het ratificeren van gemengde verdragen – en dit staat haaks op het Vlaams belang – be-

Van Dijck

sliste men dat ‘al de betrokken parlementen een evocatierecht krijgen’. Wie moet er echter finaal de knoop doorhakken? Dat staat niet in het akkoord. Als de Senaat haar evocatierecht uitoefent ten opzichte van de Kamer, is er een bepaling waarin letterlijk staat dat het de Kamer is die het laatste woord heeft.

Tegen alle voorgaande verklaringen in stellen Vlaamse politieke partijen letterlijk dat ze het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde ‘wensen te handhaven’. De verfransing van Vlaams-Brabant kan onverminderd doorgaan. Er komen overal provinciale kieskringen, maar niet in Brabant. Vice-premier Vande Lanotte verklaart daarop stoïcijns dat het voor hem simpeler zal zijn om de materie uit te leggen aan zijn studenten. Bij ons gaat het hier niet om de discussie of er nu één of twee zetels in het geding zijn, dat moet duidelijk zijn. Het gaat om het principe.

Mijnheer de minister-president, de N-VA vraagt u waarom u afstand neemt van het Vlaams regeerakkoord inzake deze materie. (*Applaus bij VU&ID*)

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik weet uit ervaring dat er onderwerpen zijn die meer tot de verbeelding spreken dan een discussie over een kiesomschrijving of kieswetgeving. Hetzelfde argument wordt al eens naar voor geschoven als het gaat over de staatshervorming in zijn geheel. Ook dan wordt de vraag gesteld of de burger daar wel wakker van ligt. Als we die redenering doortrekken, kunnen we ons ook afvragen of de hele hervorming van de administratie – op het federaal vlak heet dat Copernicus en bij ons ‘beter bestuurlijk beleid’- wel nodig is.

Die discussie interesseert de burger maar matig. Wat de burger natuurlijk wel interesseert, is goed bestuur.

Wat ons nu bezighoudt, is een parlementaire democratie die maximaal inspeelt op het verlangen van de burgers om hun stemmen gerespecteerd te zien. Ligt de burger daar wakker van? Op het eerste gezicht ligt hij daar niet wakker van. Wat kan er echter gebeuren bij gemeenteraadsverkiezingen in het huidige systeem? Stel dat er ergens een partij is die sterk vooruitgaat, maar net geen volstrekte meerderheid behaalt. Dan kan via een negatief

spel van participatie een anti-coalitie worden gevormd. De winnende partij wordt dan naar de oppositiebanken verwezen. Ik kan u zeggen dat de burger daar behoorlijk kwaad om kan zijn.

Een systeem met een rechtstreekse burgemeesterverkiezing laat de gemeenteraad en de gemeentelijke mandatarissen op dezelfde manier verkiezen als in het huidige systeem, maar zorgt er tevens voor dat de burgemeester, de persoon die via het gemeentebestuur het best bekend is, rechtstreeks wordt verkozen. Dat verhoogt bij de burger de betrokkenheid bij en de participatie aan het gemeentebestuur. De taken en bevoegdheden van de burgemeester zullen goed moeten worden afgebakend en dat is juist de inzet van het nieuwe ontwerp van gemeentedecreet.

De Senaat is een ander voorbeeld. Ligt de burger wakker van wat er vandaag in de Senaat gebeurt? Ik denk het niet, maar niemand is tevreden over de werking van de Senaat. Zelfs de senatoren zijn er niet tevreden over.

Ik zal het woord ‘karikatuur’ niet uitspreken, maar in 1994 heeft men geprobeerd een eerste stap te zetten in verband met de Senaat. Die poging is mislukt. Men heeft geprobeerd een eerste stap te zetten om van de Senaat een ontmoetingsplaats tussen de gemeenschappen te maken. Wat was het resultaat? Het overgrote deel van de senatoren is rechtsreeks verkozen en een minimaal deel van de senatoren wordt door de gemeenschapsraden aangeduid. In zijn functie als ontmoetingsplaats tussen de gemeenschappen, voldoet de Senaat echter niet aan de verwachtingen. De Senaat heeft wetgevend werk en moet de regering controleren, met allerlei aberraties tot gevolg. De heer Holemans heeft de problemen in dit verband reeds aangehaald: dezelfde vraag wordt door dezelfde fractie telkens opnieuw aan dezelfde minister gesteld, met een interval van 24 of 48 uren. Het werk van de Senaat is dus niet echt zinvol.

Er zijn onderwerpen en thema’s die meer sexy zijn om aan te snijden, maar ook deze vorm van parlementair werk en van grondwetgevend werk moet gebeuren. We kunnen van mening verschillen over de invalshoeken, maar op een bepaald ogenblik moeten we natuurlijk trachten tot een consensus te komen.

Mijnheer de voorzitter, ik zou even willen inpikken op het feit dat de oppositie tracht mist te spuiten over bepaalde zaken. Ze stelt heel bewust een aantal dingen verkeerd voor om in het klassieke debat terecht te kunnen komen. De heer Holemans heeft

Dewael

dat het kaakslagflamingantisme genoemd. Ik ben voorstander van een zeer rationele benadering.

Mijnheer Van Rompuy, de dagen na de bekendmaking van het akkoord heb ik de pers gevolgd. Mevrouw De Schampelaere zei dat de nieuwe Senaat altijd een politieke controle zal kunnen uitoefenen op alle deelstaatparlementen. Dat is nonsens. Dat staat niet in de tekst. In de tekst staat wel dat de Senaat zal fungeren als ontmoetingsplaats tussen de gemeenschappen en de gewesten. Vanuit die opdracht zal de Senaat moeten toekijken of de federale Kamer zich correct gedraagt tegenover de deelstaten. Dat is een bijkomende waarborg. Alle oppositiepartijen speelden natuurlijk in op wat mevrouw De Schampelaere had gezegd. Het zou om een kaakslag gaan en het zou een schande zijn. Het Vlaams belang zou miskend zijn.

Het tweede voorbeeld gaat over de mogelijkheden op internationaal verdragsrechtelijk vlak van de deelstaten. In geen enkel opzicht wordt afbreuk gedaan aan die bevoegdheden van de deelstaten in dit land. Het enig discussiepunt is de wijze waarop de verschillende parlementen omgaan met hun ratificatiebevoegdheid. Stel dat de Vlaamse regering een gemengd verdrag afsluit, over bevoegdheden die deels Vlaams, deels federaal zijn. De enige vraag die dan rijst, is een vraag waarover het parlement zich vandaag behoorlijk heeft opgewonden : hoe zullen we dit verdrag ratificeren ?

Hoe ziet de toestand er vandaag uit ? De aanpassing van het EU-verdrag wordt in elk van de zeven parlementen afzonderlijk behandeld. Afgezien van de vraag of Brussel nu constitutieve autonomie heeft of niet, gebeurt dat ook in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. In theorie kan elk van die zeven parlementen zeggen dat het verdrag niet wordt geratificeerd. Dat betekent dan dat de aanpassing er niet komt.

Hier komen we op het knelpunt, want we weten hoe dat soort verdragen in de praktijk wordt besproken. Vaak gaat het over minder belangrijke bevoegdheden, en dat wordt dan routinematig aangepakt.

De heer Luc Van den Brande : Die besprekingen gebeuren vaak veel grondiger dan in de Senaat of de Kamer. Het volstaat om er de verslagen op na te lezen.

Minister-president Patrick Dewael : Ik ontken niet dat in de commissie voor Buitenlandse en Europe-

se Aangelegenheden onder leiding van de heer Van den Brande degelijk werk wordt afgeleverd. Ik wil enkel zeggen dat het ene verdrag politiek belangrijker is dan het andere. Daarom moeten we onze ratificatiebevoegdheid verder stroomlijnen.

De vraag rijst hoe het zit met het evocatierecht. Ik heb daarover met minister Van Grembergen een goed gesprek gevoerd. We hebben het hier alleen over de gemengde verdragen. Stel dat de Vlaamse regering de goedgekeurde tekst voorlegt aan het Vlaams Parlement, waarom zou het Vlaams Parlement dan niet kunnen beslissen om daaraan een al dan niet uitgebreide bespreking te wijden, terwijl het evocatierecht zou berusten bij de Senaat als ontmoetingsruimte van de gemeenschappen ? Op die manier draaien we de zaken om : niet meer of niet minder.

Is dat een essentiële zaak ? Tijdens de volgende zittingsperiode zullen de grondwetgevende bevoegdheden van kracht zijn. Als het parlement dit een essentiële zaak vindt, dan zullen we daarvoor bijzondere aandacht opbrengen. We zullen op dat ogenblik de teksten bestuderen. Volgens de heer Lauwers komt het zover niet, volgens mij wel.

Er werd gevraagd in welke hoedanigheid ik naar de onderhandelingen ben getrokken. Volgens sommigen is het Lambermont-complex een plaats van verderf, want de federale onderhandelingsplaats bij uitstek. Ik ben daar uiteraard naartoe getrokken als onderhandelaar van mijn partij. Er zijn misschien perioden geweest waarin minister-presidenten of ministers van de Vlaamse regering niet werden uitgenodigd op bijeenkomsten waarop belangrijke beslissingen over de toekomst van het land werden genomen. In mijn partij gaat het er anders aan toe. Op zulke momenten belt de voorzitter van mijn partij me op en zegt me dat er belangrijke onderhandelingen op til zijn. We gaan daar dan naartoe met één standpunt. Minister Stevaert is daar op dezelfde wijze naartoe getrokken.

Ik word hier in het parlement geïnterpelleerd over en afgerekend op elementen uit het Vlaams regeerakkoord. Over die punten moet ik binnen de Vlaamse regering een consensus bereiken. Over de andere gevallen kan een debat worden gevoerd. Dit valt buiten de bevoegdheid van het Vlaams Parlement. Sommige aspecten van het akkoord zullen nooit aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. Zij zullen in de federale kamers worden behandeld.

Ik heb in de schoot van de Vlaamse regering verslag uitgebracht over dit akkoord. De paritaire Se-

Dewael

naat kan men in een bepaalde logica perfect verdedigen. Over de Senaat staat niets in het Vlaams regeerakkoord. Het is een punt voor de volgende legislatuur, maar er valt heel wat op aan te merken. Hetzelfde geldt voor het goedkeuren van de internationale verdragen.

Over de andere hervormingen, namelijk de aanpassingen van het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven, bestond er in de schoot van de Vlaamse regering een maximale consensus, al betreft dit geen aspecten die het Vlaams Parlement aangaan.

Ik word hier enerzijds ondervraagd over de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord en anderzijds als onderhandelaar van een partij.

De heer Luc Van den Brande : Minister-president Dewael is een rasechte sofist. Hij maakt van een kromme redenering een rechte. Hij tracht de teksten die voor ons glashelder zijn een andere interpretatie mee te geven. Ik geef het voorbeeld van de gemengde en de multilaterale verdragen. Hij spartelt met deze teksten en geeft er een verkeerde uitleg aan. De aanhef van het regeerakkoord die is voorgelegd, luidt als volgt : ‘De Senaat zal ook de bevoegdheid hebben voor de goedkeuring van de gemengde verdragen...’

Voor de belangenconflicten werd in eenzelfde mechanisme voorzien. De paritair samengestelde Senaat zal de hoeder zijn van het goede samenleven in België. Ik ben blij dat Spirit en andere partijen blijkbaar op dezelfde golfengete zitten.

Er is een groot verschil met het verleden. Als men vroeger over grondige hervormingen sprak, was het ofwel een groep van 28 mensen, een beraad van verschillende fracties, die samenkwamen en de aanzet gaven tot een hervorming. Nu is het een puur partijpolitieke meerderheid die voorstellen naar voren brengt waarover dan wordt onderhandeld. Dat is het verschil met de functie die hij nu uitoefent. Hij wordt verondersteld het Vlaams belang te dienen, en niet langer het persoonlijk belang.

Er is een periode geweest waarin de vroegere naam van uw partij werd verwisseld met Pest Voor Vlaanderen. Vandaag is de echte afkorting voor de VLD eigenlijk : Vlaanderen, een Lege Doos.

Minister-president Patrick Dewael : Ik herhaal wat ik zojuist heb gezegd. Iedereen is het eens over het

feit dat de Senaat moet worden hervormd. Het paritair karakter van de Senaat is perfect verdedigbaar. Ik ga geen vergelijkingen maken met andere federale landen omdat elke vergelijking een beetje mank loopt en in België het federalisme in essentie op twee deelstaten is gebaseerd. Men kan de vergelijking maken met de Verenigde Staten van Amerika waar in de Senaat ook een gelijk aantal afgevaardigden per deelstaat zit. In Duitsland is dat niet het geval.

Hier opteert men duidelijk voor een Senaat die een ontmoetingsplaats wordt tussen de gemeenschappen en de gewesten, die geen wetgevende bevoegdheid meer zal hebben, die geen politieke controle meer uitoefent op de regering, maar die enkel en alleen bestaat uit personen die aangeduid worden door de deelstaatparlementen. Ik vind dit een versterking van het federalisme op het federale niveau. De deelstaten hebben de bevoegdheid om die mensen aan te wijzen die men denkt te moeten aanwijzen en die op het federale niveau een bijkomende controlerende rol zullen spelen bij het functioneren van de Kamers van Volksvertegenwoordigers.

Ofwel gelooft men in een dergelijke assemblee als een ontmoetings- en verzoeningsplaats, en dan is het een kwestie van wederzijds respect om de pariteit in zo'n instelling te aanvaarden. Ofwel gaat men ervan uit dat men meerderheid tegen minderheid moet stemmen, en dan is de rol van die Senaat snel uitgespeeld. Met al de andere waarborgen – want deze procedure doet geen afbreuk aan de bestaande belangen- en bevoegdheidsconflictenprocedures en dergelijke – denk ik dat dit effectief kan worden verdedigd.

In verband met Brussel-Halle-Vilvoorde, mijnheer Van Rompuy, moet u de zaken juist voorstellen. Ik betwist de berekeningen die u naar voren brengt en op basis waarvan u zegt dat er in elk geval twee zetels zouden verloren gaan voor de Vlamingen. Ik ben het daar niet mee eens.

We moeten goed weten wat we willen. Van de Vlaamse Brusselaars hoort men vaak een heel ander verhaal over de noodzaak van het instandhouden van de band tussen Brussel aan de ene kant en Vlaanderen aan de andere kant. Wat dit betreft kon het punt van het eigen regeerakkoord niet worden ingevuld, maar wat in de plaats is gekomen, vind ik een perfect verdedigbare optie. Nu zullen we immers voor de eerste keer meemaken dat niet alleen vanuit Halle-Vilvoorde maar ook vanuit Leuven Vlamingen zich zullen verenigen en dat de band tussen de Brusselse Vlamingen en de

Dewael

andere Vlamingen nooit zo stevig zal zijn geweest. Dit vind ik een fundamentele vooruitgang. Het eindresultaat in de verhouding tussen Nederlandstaligen en Franstaligen zal afhangen van de wijze waarop we de lijsten maken, campagne voeren en als Vlaming optreden.

In verband met de provinciale kiesomschrijvingen valt er heel wat te zeggen voor een systeem waarbij we een mix krijgen van enerzijds kandidaten die kunnen opkomen over heel Vlaanderen en anderzijds kandidaten die een band hebben met de betrokken provinciale kiesomschrijving.

De heer Joris Van Hauthem : Het zijn wel twee assemblees.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer Van Hauthem, als u nu een provinciale kiesomschrijving als te uitgebreid beschouwt, begrijp ik er niets meer van, tenzij men terug wil naar kiesomschrijvingen zo groot als een paar kilometer rond de kerktoeren. Dan zullen we op een fundamentele manier worden geconfronteerd met het Nimby-syndroom. Elk parlamentslid zal nog enkel kunnen optreden voor een kiesomschrijving waar een nauwe band tussen hemzelf en zijn kiezers bestaat. Hij zal nauwelijks nog in staat zijn om te opereren in het kader van het algemeen belang. Met een gemengd systeem vermijden we die nadelen maximaal. We vermijden ook de nadelen van het Nederlandse kiessysteem. Daar wordt men geconfronteerd met het fenomeen van volksvertegenwoordigers die door de professionalisering, door het feit dat ze 's maandags naar Den Haag sporen en daar een hele week verblijven, wat vervreemden van hun kiezers.

Het voorliggende voorstel verenigt de voordelen van elk systeem. De Vlaamse meerderheid moet een wettekst indienen in de schoot van dit parlement, om het akkoord dat federaal tot stand is gekomen met betrekking tot de provinciale kiesomschrijving, met een mengeling van nationale en van provinciale kandidaten, concreet te vertalen. Daarvoor is uiteraard een tweederdemeerderheid nodig, op basis van het principe van de constitutieve autonomie. Het is niet de bedoeling van de Vlaamse regering om daarover onderhandelingen te gaan voeren met de democratische oppositie. Dit voorstel kan worden ingediend door de meerderheid. In de schoot van dit parlement moet dan worden vastgesteld of er al dan niet een tweederdemeerderheid kan worden gerealiseerd.

De heer Eric Van Rompuy : Het is dus de intentie van de meerderheidspartijen om al voor de Vlaamse verkiezingen lijsten in te dienen met zowel provinciale als nationale kandidaten ? U kunt u dus aan heel Vlaanderen aanbieden.

De heer Bruno Tobback : U kunt dat ook.

De heer Eric Van Rompuy : Men gaat dus nog verder.

Minister-president Patrick Dewael : U merkt dat u moet luisteren tot wanneer ik uitgesproken ben.

Op dat vlak zullen we inderdaad sneller zijn dan het federale niveau. Daar zit men sowieso met een overgangsregeling. Tijdens de volgende zittingsperiode moet er een vervolg komen. Daar deed men net vrij sceptisch over, maar in Vlaanderen zal het mogelijk zijn om terzake een ontwerp of voorstel van decreet – dit kan ook worden ingediend als voorstel door de meerderheidspartijen – in te dienen met het oog op de verkiezingen van 2004. Ik herhaal dat het niet de bedoeling is van de regering om daarover onderhandelingen aan te knopen met de democratische oppositie. Na de behandeling van dit voorstel zal bij de stemming erover moeten blijken of de voorwaarde van een tweederdemeerderheid al dan niet kan worden vervuld.

Dan is er de aanpassing van de Grondwet. Degegen die het hier hadden over de minpunten en de klassieke analyse van het kaakslagflamingantisme hanteren hebben hier niet over gepraat. Mijnheer Van den Brande, ik richt me nu even tot u. Daarnet reageerde ik niet omdat uw uitlatingen geen niveau hadden. Ik heb altijd enorm te doen gehad met u. U hebt hier maanden en jaren uitgetekend hoe de staatsvorming eruit moest zien, maar de Franstaligen blokkeerden de grondwetsherziening totaal. Met andere woorden, er was geen mogelijkheid om de Grondwet te herzien. Klopt dit of niet ? U bent er niet in geslaagd om voor de verkiezingen van 1999 al uw communautaire ambities waar te maken, omdat men dit aan Franstalige kant gewoon blokkeerde. (*Rumoer*)

Er is daartoe immers een parlement en een regering nodig. Als de Franstaligen in die federale regering niet mee willen, dan blokkeren ze gewoon de situatie. Door dit akkoord, mijnheer Van Rompuy, hebben we daadwerkelijk de herziening van artikel 195 van de Grondwet bekomen. Dit artikel noodzaakt vandaag dat men voor de verkiezingen een akkoord moet bereiken over de herziening, vanuit de fictie dat dit moet worden voorgelegd aan de kiezer. Net of de kiezer, wanneer hij gaat stemmen,

Dewael

erg nadenkt over de artikels die voor herziening vatbaar zijn verklaard. Het is de bedoeling om met het aanpassen van artikel 195 te komen tot een systeem van open grondwetsherziening.

Ten tweede is er natuurlijk nu al een politiek akkoord met de Franstaligen over het aanpassen van een aantal andere artikelen van de Grondwet. Ik zeg enkel en alleen het volgende. Meer dan een jaar voor de federale verkiezingen bestaat er nu vandaag, door de politiek die wij erop nahouden via een overleg met de Franstaligen, een akkoord om in de volgende legislatuur effectief nieuwe stappen te zetten in de staatshervorming. U zat in een situatie waarin u zichzelf zodanig sterk maakte dat de Franstaligen 'njet' zeiden over heel de lijn. Dat is het grote verschil tussen de vroegere situatie en nu. *(Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy)*

Mijnheer de voorzitter, collega's, de kritiek van het Vlaams Blok begrijp ik volledig. België is immers hun probleem niet. Zij pleiten onomwonden voor het separatisme. Brussel valt dan wel – zeggen ze altijd – als een appel in onze schoot. Hoe dat zal gebeuren, daar hebben sommige collega's al wat details over gegeven. Dat zal waarschijnlijk een uitgedroogde appel zijn. Hoe dan ook, daar wordt geen oplossing voor geboden.

Dit weekend heb ik aandachtig geluisterd naar het resultaat van het N-VA-congres. Ik zie dat de heer Van Dijk wel vragen stelt, maar dat hij zich voor het antwoord laat verontschuldigen. Hoe dan ook, de N-VA heeft het over de Vlaamse republiek, en Brussel hoort daar uiteraard bij. Ik weet niet hoe dat zal worden gerealiseerd, maar ik neem aan dat het zal gebeuren op een genegotieerde basis en dat het dus niet eenzijdig zal gebeuren. Met andere woorden, men zal altijd moeten onderhandelen met de Franstaligen.

Uit het congres in Kortrijk heb ik geleerd dat CD&V voor het confederalisme is. Ze zijn extremer en radicaler in hun Vlaamse eisen dan ooit, maar men zal altijd met Franstaligen moeten onderhandelen, tenzij men eenzijdig zou handelen, maar dat is uiteraard in de praktijk niet mogelijk. Men heeft altijd de techniek van de onderhandelingen nodig.

Ik zeg alleen dat die onderhandelingen vandaag tot een aantal verbeteringen en tot vooruitgang hebben geleid. Het is natuurlijk evident dat er een aantal minpunten aan verbonden zijn. Dat zal men

echter altijd hebben in welke onderhandelingen ook met de Franstaligen. Mijnheer Van Rompuy en mijnheer Van den Brande, wie met een verlanglijst aan komt dragen en beweert dat die voor 100 procent zal worden aanvaard door de Franstaligen, maakt de mensen en zichzelf iets wijs. Via onze politiek kunnen we ook in de toekomst de beste resultaten behalen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter : De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Mijnheer de voorzitter, de beleefdheid vraag dat ik de heer Van Dijk verontschuldigd voor zijn afwezigheid bij het antwoord van de minister-president. Hij moest om zeer dringende redenen elders zijn. Ik wil trouwens terloops ook even zeggen dat het niet altijd even dankbaar is om in de debatten als laatste te moeten spreken. Misschien kan dit op een andere manier worden geregeld.

Mijnheer de minister-president, ik zal met veel genoeg de teksten over ons Brussels standpunt overmaken aan de Vlaamse regering. We hebben er zelf lang genoeg over gediscussieerd om te weten welke weg we uit willen gaan. We hebben echter helemaal geen Senaat nodig, noch een andere federale instantie, om ervoor te zorgen dat er nog onderhandelingen zullen zijn.

We zullen ons niet opsluiten binnen Vlaanderen. We zullen ons zelfs niet opsluiten binnen wat nu België is. We gaan naar een confederaal Europa, waarin we met iedereen zullen moeten onderhandelen. Met Wallonië zal dat zijn van gemeenschap tot gemeenschap, of liever nog, van natie tot natie.

De onderhandelingen over Brussel zullen in de eerste plaats niet met Wallonië worden gevoerd, maar wel met de Brusselaars. Zoals gezegd, zal ik u met zeer veel genoeg onze voorstellen opsturen. Het zullen de Brusselaars zijn die mee beslissen met ons.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister-president, het is wat bevreemdend nu te vernemen dat u daar zat namens uw partij, en niet namens de regering. Dat verklaart misschien ook waarom een van de meerderheidspartijen niet was uitgenodigd, en het inderdaad boven de hoofden van het parlement moest gebeuren. Nochtans hebben een aantal dingen wel degelijk repercussies voor het Vlaams Parlement, ook op het vlak van de bevoegdheden, bijvoorbeeld die over de gemengde verdragen.

Van Hauthem

U merkte op dat het goed is nationaal op te komen en toch nog een lokale verankering te hebben. Dat is juist, maar niet voor twee assemblees. Daar komt het in 2003 nochtans op neer. Het is een overgangsmaatregel, en als er geen tweederdemeerderheid is, dan blijft de overgangsmaatregel maar duren.

Die gelijktijdige kandidatuur had geen overgangsmaatregel mogen zijn, want achteraf moet toch gekozen worden voor zitting in één van beide assemblees. Dat is in zekere zin kiezersbedrog. Het gaat niet op lijsttrekker te zijn voor twee assemblees tegelijk, en de mensen voor beide om hun stem te vragen, terwijl het slechts mogelijk is in één van de twee zitting te hebben. Het is al kiezersbedrog in de overgangperiode, en dan is het nog de vraag hoe lang die overgangperiode zal duren.

U zei dat er in de vorige regeerperiode een totale blokkering was. Dat is hetzelfde liedje. Na het Lambermontakkoord en het Lombardakkoord, en nu een paritaire Senaat, kan ik geloven dat er aan Franstalige zijde een deblokkering is. Het is 3-0 ; zo wil ik ook wel deblokkeren.

Ik begrijp ook niet dat u in de huidige constellatie, met een kamer, grendelgrondwet, tweederde meerderheid, alarmbelprocedures, enzovoort, nog kunt pleiten voor een paritaire senaat als het summum van een federale staat. U weet goed dat de Franstaligen, nadat ze dit hebben binnengehaald, nog altijd in Straatsburg zullen gaan klagen hoezeer ze in dit land wel worden gediscrimineerd.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

Motie van aanbeveling

De voorzitter : Door de heer Van Rompuy werd tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie van aanbeveling aangekondigd. Ze moet uiterlijk op vrijdag 10 mei 2002 om 17 uur zijn ingediend. Aangezien dit echter een brugdag is, waarop het Vlaams Parlement gesloten is, stel ik voor de indieningstermijn in afwijking van het reglement te verlengen tot maandag 13 mei 2002 om 17 uur.

Is het parlement het hiermee eens ? (*Instemming*)

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

De bespreking is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur en 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 17.31 uur.*
